

žir

SADRŽAJ:

Riječ urednika	3
UVODNIK	
Uvodna riječ	4
AKTUALNOSTI	
50 godina naše Župe	7
50 godina Župnog zbora	13
Godina majčinstva	15
DUHOVNOST	
Ikone	26
Duhovni poziv	35
Takav je moj Bog	38
PUTEŠESTIJE	
Hodočašće Sv. Križu	41
Hodočašće Vjenca žive krunice	43
IN MEMORIAM	
Č.s. Dinka Franičević	46
Fotoreportaža	47
Vesele stranice	50

**GLASILO ŽUPE
PREĆISTOG SRCA MARIJINA - GOSPE FATIMSKIE
GOD 2018. BROJ 3**

NAKLADNIK

Župni ured Župe PSM - Gospe Fatimske
Škrape 8; 21000 Split, Tel.: 021 536 833

UREDNICΑ

Maja Duspara

UREDNIČKO VIJEĆE

Don Pavao Piplica, Maja Duspara, don Ante Žderić,

GLASILO IZLAZI JEDNOM GODIŠNJE

GRAFIČKA PRIPREMA I TISAK

Dalmacija papir - Split

REDOVNE AKTIVNOSTI U ŽUPI

Nedjeljom i blagdanom, s vete mise 8:00, 9:00, 10:30, 19:00; Radnim danom i subotom, svete mise u 7:00 i 19:00; Četvrtkom, klanjanje poslije večernje svete mise; Molitva krunice svakog dana u 18:30; Ministrantski susreti, probe zborova i vjeronauk održavaju se po redovitom rasporedu.

Urednikova riječ

U rukama držite treći broj našeg župnog glasila. U ovom broju prisjetit ćemo se velike obljetknice Župe i Župnog zbora, obilježiti godinu majčinstva, kroz duhovni kultak naučiti nešto novo, riječju i slikom prisjetiti se naših hodočašća. Posebnu radost donose naši ovogodišnji krizmanici tekstovima o Bogu i pjesme našeg župnika don Pavla Piplice.

Hvala svima koji su sudjelovali svojim radovima u stvaranju ovog broja.

Maja Duspara, urednik

„Jacinta mi je uskoro rekla: Gospa je rekla da će njezino Prečisto Srce biti tvojim utočištem i putem koji će te odvesti u nebo. Ljubiš li ga puno?...“, iz Sjećanja sestre Lucije.

UVODNA RIJEĆ

U godini koja je u našoj Splitsko-makarskoj nadbiskupiji obilježena razmišljanjem i posvećivanjem ljepote i dostojanstva majčinstva, u vaše ruke, dragi župljani i čitatelji, stavljamo ovaj broj našeg župnog glasila. Rad i izdavanje "Žira" događa se u vremenu obilježenom dvama događajima vezanima za život naše župe. Prvi je pedeseta obljetnica utemeljenja naše župe (1967.), koju smo obilježili protekle godine. Vjerujem da su dojmovi i sjećanja na te događaje, kojima smo u ovom broju posvetili dio sadržaja, ostala duboko utkana u vašu svijest. Drugi događaj su daljnja nastojanja oko stvaranja preduvjeta za konačnu izgradnju naše župne crkve.

Uz navedeno, vrijeme koja je iza nas obilježeno nizom aktivnosti na duhovnom i pastoralnom planu naše župne zajednice, od slavlja sakramenata i blagdana do molitve i župne kateheze. Sve to nastojimo činiti u skladu s mogućnostima koje nam omogućuje prostor našeg samostana sv. Katarine Sienske, sestara dominikanki Kongregacije svetih andela čuvara, gdje naša župa djeluje, evo sada već više od pola stoljeća.

Vjerujem da je obilježavanje spomenute obljetnice života naše župe Prečistoga Srca Marijina - Gospe Fatimske u dušama svakog od nas ostavilo dubok trag. Proslava naše svetkovine 13. svibnja 2017., kao i devetnica koja joj je pretvodila, zaista su bile, možemo slobodno reći, nešto posebno, svojevrsni izljev Duha Svetoga na Narod Božji. Siguran sam da se ništa nije događalo bez posredništva naše nebeske Majke, Gospe Fatimske. Ni kulturni program, koji je pratio ta događanja, nije bio ništa manje bogat. Ako tome pridružimo sve aktivnosti

vezane za druge svetkovine i liturgijska vremena, posebo korizmu, Veliki tjedan, Uskrs, Duhove, advent i Božić, onda s pravom možemo biti zahvalni Bogu koji je na nas izlio toliko milosti kroz sve to. Ne treba zaboraviti da se Gospodin proslavlja i u običnim pobožnostima našeg svakodnevlja i tjedna, kao što je redovita molitva krunice, u župi, obitelji i pojedinačno, ili naše klanjanje pred Presvetim svaki četvrtak. Tu je još i molitveno dje-lovanje te apostolat naše Marijine legije i Vrijenca žive krunice. Zaista, kad sve to pogledamo, Gospodinu s udivljenjem možemo reći veliko - hvala, kao i svima onima koji se trude vrijedno radeći na Njivi Gospodnjoj.

Druge događanje, koje je obilježilo vrijeme koje je iza nas, aktualiziranje je pitanja izgradnje naše župne crkve. Ta nam je problematika već odavno poznata. Pastoralne, duhovne, kulturne i karitativne potrebe svake župe, tako i ove naše, traže prikladne prostore, ponajprije za bogoslužje, kao i za ostale potrebe normalnog djelovanje jedne župe. Sve to u našem slučaju nije ni izbliza zadovoljeno. Uza sav trud i ljubav naših sestara dominikanki, u čijem smo samostanu smješteni, prostor koji nam je na raspolaganju ni izbliza nije dovoljan ni prikladan za sve što činimo ili bismo htjeli činiti kako bi pastoral u ovo naše vrijeme bio učinkovit. Sva nastojanja oko pitanja izgradnje naše župne crkve postala su izgledna padom totalitarnog komunističkog sustava i hrvatskim osamostaljenjem. Ipak, Domovinski rat, gospodarska kriza, drugi pastoralni prioriteti u nadbiskupiji, kao i ostaci spomenutog sustava u svijesti i srcu dijela medijskih i građanskih struktura, odgodili su realizaciju

ovog projekta sve do danas. Iako nikada nismo izgubili nadu niti prestali moliti na tu nakanu, bili smo duboko razočarani i neugodno iznenadjeni nedavnom medijskom kampanjom i istupom dijela medijskog i političkog miljea, koji su se suprotstavili gradnji naše crkve, perfidno opravdavajući svoj stav argumentima koji su, očito, naslijedjeni iz prošlog sustava, za koji smo mislili da je odavno otisao u ropotarnicu povijesti. S ponosom ističem dostojanstven stav naših župljana koji su ostali postojani u svom vjerničkom i nacionalnom dostojanstvu i koji takvim stavom nisu dozvolili da se pitanje izgradnje naše crkve rješava na razini ulice ili da bilo kome služi za ubiranje jeftinjih političkih bodova. Na sve smo odgovorili oprostom i molitvom, po zapovijedi i primjeru Kristovom. Kako bi se čim prije stvorili preduvjeti za gradnju naše crkve, Župno je pastoralno vije-

će osnovalo i Odbor za izgradnju crkve, u svojstvu koordinacijskog tijela između Nadbiskupskog ordinarijata, koji je investitor i voditelj projekta, i naše župe.

Vjerujući da će svaki čitatelj na stranicama našeg glasila naći korisnu riječ za osobnu i obiteljsku duhovnu te svaku drugu izgradnju, u vaše molitve, dragi župljani i svi ljudi dobre volje, stavljam pitanje izgradnje naše župne crkve, kao i zdravlje svih bolesnih. Ovdje posebno mislim na našeg župnika na bolovanju don Pavla Piplicu. Zahvaljujući na sve му, na sve vas, posebno na one koji se trude u djelovanju naše župe, kao i one koji su sudjelovali u radu na izdavanju ovog broja "Žira", zazivam blagoslov Trojedinoga Boga i zagovor naše Gospe Fatimske!

*don Ante Žderić
upravitelj župe*

50 GODINA ŽUPE PREČISTOG SRCA MARIJINA GOSPE FATIMSKE

Gospe Fatimska, moli za nas!

1967 - 2017 50 GODINA ŽUPE GOSPE FATIMSKE

Godina 2017. zapisana je velikim slovima u kalendaru naše župe, jer smo dana 13. svibnja proslavili njezinu pedesetu obljetnicu. Prisjetimo se što je prethodilo ovom jubileju.

Na blagdan Velike Gospe 1966. Tađašnji je nadbiskup Frane Franić osnovao osam novih župa u Splitu, od kojih je jedna i ova naša u predjelu Škrape. Odluka o otvaranju nove župe stupila je na snagu 13. svibnja 1967. Posebnost naše župe je u tome što je župnom crkvom postala javna kapela u samostanu sestara dominikanki, a za njen naslov odabran je naziv Prečisto Srce Marijino. Odlučeno je i da se na poseban način u njoj slavi Gospa Fatimska i da se odavde šire Gospine poruke „To jest moljenje ružarija, obraćanje k Bogu od grijeha, mir među ljudima i narodima.“ Nadbiskup je tada naglasio potrebu da se u budućnosti izgradi nova župna crkva.

Mjesecima prije same proslave pri-vremeni upravitelj župe don Ante Žderić i kapelan don Toni Šinković sazivali su susrete sa Župnim pastoralnim vijećem.

Iznjedrili su program kojim će se obilježiti velika obljetnica.

Odlučeno je da se na poseban način obilježi devetnica Gospoj Fatimskoj. Nakon mnogo prijedloga i diskusija nastao je plan obilježavanja svih devet dana. Evo kratkog osvrta na doživljaje koji su uistinu bili praznik za oči i uši, hrana našim gladnim dušama.

Prvog dana devetnice svetu Misu i euharistijsko klanjanje predvodio je don Mijo Grozdanić, a glazbeno animirao bend mlađih koji djeluju u župi. Vjernici su veoma emotivno dočekali i ugostili bivšeg župnika.

Drugog dana devetnice svetu Misu je predvodio don Pavao Banić. Poslije slete Mise pogledali smo monodramu „biti s Bogom dovoljno je za sreću“ u izvedbi dominikanke Barbare Bagudić. Ona je veoma produhovljeno prikazala životni put blažene Ozane Kotorske čijem redu pripada. Nagradena je dugotrajnim pljesckom zahvale i željom da nam opet dođe u goste sa nekom novom predstavom.

Trećeg dana devetnice euharistijsko slavlje predvodio je don Jenko Bulić.

Svećenik je to također veoma omiljen u našoj župi jer se radosno odazivao na pozive naših župnika kad je to bilo potrebno. Nakon svete Mise koncert je održao Zbor sestara dominikanki Kongregacije svetih Andela čuvara sa sjedištem u Korčuli. Njihove izvedbe duhovnih pjesama nikoga nisu ostavile ravnodušnim.

Četvrti dan devetnice svetu Misu je predvodio don Ivica Barišić. Okrijepljeni darovima svete Euharistije poslušali smo koncert dječjeg zabora naše župe - „BISERI” pod ravnateljstvom časne sestre Pavle. Svojim andeoskim glasovima i dostojanstvenim držanjem oduševili su sve nazočne u crkvi. Svjedočili smo i suszama radosnicama na mnogim licima.

Peti dan nam je u goste došao don Dario Čorić. I on je svećenik koji je ostavio duboki trag za vrijeme svog boravka u našoj župi. Svojim je postupcima

i riječima produhovio mnoge vjernike. Nakon misnog slavlja koncert je održao zbor neokatekumenskog kulturnog umjetničkog društva „Carmen”. U sklopu glazbenog dijela večeri don Ante Žderić, Maja Duspara i Lucijan Kosor predstavili su novi broj župnog lista „Žir”, na koji smo veoma ponosni.

Šesti dan devetnice svetu Misu je predvodio Ivan Urlić prema kojem svi odrasli župljani gaje posebne, rekla bih roditeljske osjećaje. Nakon misnog slavlja upriličen je dojmljiv koncert klapе „Contra”.

Sedmi dan devetnice euharistijsko slavlje je predvodio don Boris Vidović. Nakon svete Mise održan je koncert Komornog zabora bogoslova Centralnog blagoslovnog sjemeništa u Splitu. Oni su na poseban način putem glazbe i pjevanja iznijeli sve svoje nade, te nepokole-

bljivu vjeru u jedinoga nam Gospodina.

Osmi dan devetnice obilježio je svojom osobnošću i svojim riječima don Vinko Beus. Svetoj Misi koju je predvodio nazočili su i brojni mladi župljani čije je živote obilježio na sebi svojstven način. Nakon euharistijskog slavlja koncert je priredio naš poznati pjevač Dražen Zečić, gospodin koji voli javno svejdočiti svoju vjeru. Razdragano ga je pozdravilo mnoštvo okupljenih vjernika i zajedno s njim rado zapjevalo.

Deveti dan Večernju i svetu Misu je predvodio naš kapelan don Toni Šinković. Nakon svete Mise koncert je održao Mješoviti zbor Prečistog Srca Marijina – Gospa Fatimska. Dojmljivu minijaturu na orguljama izveo je don Ivan Urlić. Posebne emocije izazvala je časna sestra Pavla Negovec, koja ravna našim zborom.

Blagdan Gospe Fatimske svečano je proslavljen euharistijskim slavljem koje

je održano na obližnjem školskom igraлиštu, jer župa još uvijek nema prikladnu crkvu. U koncelebraciji sa privremenim upraviteljem župe don Antonom Žderićem, kanonikom mons. Radojkom Vidovićem i prof. mr. sc. don Jenkom Bulićem, msno je slavlje predvodio don Hrvoje Dragun, koji je prije jedanest godina na istom mjestu služio svoju mladu misu. U svojoj propovijedi istaknuo je snagu koju i danas imaju tajne koje je Gospa u Fatimi povjerila svojoj djeci. Naglasio je važnost i potrebu molitve krunice na koju nas Gospa stalno poziva, posebice u ovim teškim, turbulentnim vremenima kojima i sami svjedočimo. Svoje izlaganje je zaključio pozivajući vjernike i štovatelje Gospe Fatimske na „Žrtvu i življenje ljubavi Gospona sina – Isusa Krista.“ Nakon svete Mise uslijedila je ulicama naše župne svečana procesija sa svijećama i Gospinim kipom. Nakon blagoslova ispred župne crkve upriličeno

BOG NAS NE ZABORAVLJA

Ne treba biti psiholog niti odveć školovan pa da primijetimo:
današnji čovjek je zabrinut, tjeskoban, smrknut u licu.

Svi nešto moramo, trebamo.

Imperativ nad našim glavama.

Briga za uspjeh, zdravlje, obitelj, posjedovanje, dužnosti...

A svi želimo biti mirni, spokojni, bestjeskobni. Stres nas danomice trese i razara.

A riječ nas Božja upozorava: „Ne budite zabrinuti što ćete jesti i piti
i u što ćete se obući...“

Otežala nam srca pa nam ni Krist nije uvjerljiv.

Briga za materijalno duh nam lomi.

I ništa što posjedujemo ne spašava nas niti nas čini sretnjima.

Samo se ponori produbljuju, apetiti rastu.

Opterećeni i zabrinuti za budućnost, ne uživamo sadašnji trenutak.

Imamo kuće, a u njima nema mira. Imamo bračnog druga, a nemamo ljubavi.

Posjedujemo automobil, a sigurnosti nemamo...

Izlaz postoji. On je u povjerenju u Božju riječ.

Bog nas ne zaboravlja. Ako mu se povjerimo, dobit ćemo mir i sigurnost.

Oslobodit ćemo se straha za ono današnje i sutrašnje.

Jedino Bog, koji nas ljubi više od bilo koga,
može nas spasiti od ove izgubljenosti.

Pouzdamo li se u njega, sve u nama i oko nas postat će novo.

Gradit ćemo s Bogom jedan novi i bolji svijet.

Don Pavao Piplica

je druženje uz zakusku koju su za svoje goste priredili župljani. Nakon ugodnog druženja, mirno i dostojanstveno smo se razišli kućama.

Zahvaljujemo don Anti Žderiću, don Toniju Šinkoviću, časnim sestrama, posebice sestri Pavli i sestri Fidelis, te svima koji su svojim predanim zalaganjem i radom doprinijeli da svečano proslavimo godišnjicu naše župe.

Svoj mali doprinos u planiranju i provedbi obljetnice dalo je i naše Župno pastoralno vijeće. Na svojim susretima su često raspravljali i o postupcima koje bi mogli dovesti do ispunjenja pet desetljeća stare želje i nastojanja da dobijemo novu župnu crkvu. Uvijek treba naglasiti iznimno zadovoljstvo i gostoprимstvo

koje iskazuju naše časne sestre dominikanke, ali ne može se izbjegći činjenica da smo ipak samo njihovi „podstanari“. **HVALA** im na strpljenju i pomoći koju nam nesebično pružaju.

Ipak moramo istaknuti da uvjeti u kojima se odvija život naše župne zajednice nisu adekvatni našim potrebama. Vapimo za prostorom koji bi nam omogućio brojne aktivnosti kojima želimo ispuniti naše živote. Često se organiziraju molitve za početak gradnje nove crkve. Formirao se i odbor ŽPV-a za gradnju crkve koji bi se stavio na raspolažanje nadbiskupiji. Uzdamo se u zagovor naše zaštitnice Gospe Fatimske, ali iu naše crkvene velikodostojnike da ćemo uskoro biti blagoslovljeni novom crkvom.

Mirjana Gambiroža

Nadbiskupija Splitsko-makarska
Župa Prečistog srca Marijina- Gospe Fatimske
Blatine 8, 21000 Split
ur. br. 38. / 2018.

U ime Kristovo!

Potaknuti višedesetljnim nastojanjima oko izgradnje naše župne crkve i medijskim nagađanjima oko tog pitanja u zadnje vrijeme, praćenim političkim tenzijama ideoološkog predznaka, naslijedjenima iz prošlih sustava, mi - Župno pastoralno vijeće - okupljeni oko svojih zakonitih crkvenih pastira, izjavljujemo da u svoje i u ime svih župljana dajemo punu podršku Ordinarijatu Splitsko-makarske nadbiskupije, na čelu s nadbiskupom msgr. Marinom Barišićem, u vezi svih nastojanja oko izgradnje naše crkve. Duboko smo svijesni pastoralne potrebe za izgradnjom crkve na dobro vjernika, svih ljudi dobre volje i našeg hrvatskog naroda.

Kao Župno pastoralno vijeće osnivamo Odbor za izgradnju crkve u svojstvu koordinacijskog tijela, koje sve svoje duhovne, obrazovne i društvene potencijale stavlja na raspolaganje ovom Ordinarijatu živo želeći da, kao živa Crkva, koja je Narod Božji, budemo aktivni sudionici izgradnje naše župne crkve, na način i kako to Ordinarijat bude smatrao potrebnim i korisnim.

Zazivajući milost Trojedinoga Boga i zagovor Gospe Fatimske, izražavamo sinovsku odanost svetoj Crkvi i našem Nadbiskupu, moleći njegov blagoslov za sva naša nastojanja.

U Splitu, o korizmi, ljeta Gospodnjeg 2018.

don Ante Žderić, upravitelj župe

don Ante Žderić'

don Toni Šinković, župni vikar

don Toni Šinković

potpisi članova Župnog pastoralnog vijeća:

1. PETAR ŠKORIĆ *Petri*
2. PETAR ŠIMUNOVIĆ *Petar*
3. ĐORĐE RAKOVIĆ *Đorđe*
4. LUKA PODRVE *Luka*
5. NICO GLAVARIĆ *Nico*
6. MARIJA ČIĆIĆ *Marija*
7. ANA ČIĆIĆ *Ana*
8. S. ŠTEFAN JOPUĆ *S. Stefan*
9. MIROSLAV KERUBINOV *Miroslav*

dr. Petar Škorić
Marija Čiđić
Đorđe Raković
Luka Podrve
Nico Glavarić
Ana Čiđić
S. Stefan Jopuć
Miroslav Kerubinov

10. Tomislav Jelkić
Tomislav Jelkić

MJEŠOVITI ZBOR

ŽUPE PREČISTOG SRCA MARIJINA

Mješoviti zbor Župe Prečistog srca Marijina osnovan je 1967. godine, otkada neprekidno djeluje. Ove se godine skupilo čak 50 godina, pola stoljeća postojanja ovog zbora. Stariji je od mnogih svojih članova, a u isto vrijeme i mlad. Iz godine u godinu pokoji se novi član pridruži, pokoji ode i pokazuje on tako svojim postojanjem kako se opire prolasku vremena i hrabro se nosi s brojnim životnim trenutcima, tužnim i radosnim prigodama.

Na svetkovinu zaštitnice crkvenog pjevanja, svete Cecilije, 22. studenoga, u župi Prečistog Srca Marijina održana je svečana sveta misa kojom se na dostanstven način obilježio i 50. rođendan župnoga zbora. Misu je predvodio

maestro don Šime Marović. Zborašima sa splitskih Škrapa vrlo je dobro poznat velik broj djela nastalih iz dubokog nadahnuća maestra Marovića, nastupali su s njegovim skladbama u brojnim prigodama. Ovom se prilikom moglo čuti mnogo zanimljivih činjenica o životu sv. Cecilije, ali središte je propovijedi ipak bio govor upućen posebno pjevačima crkvenih zborova. Njima se don Šime obratio na vrlo lijep i dostojanstven način koji je odisao poukom i nadahnućem, a neke od misli mogle bi se ukratko sažeti u par rečenica. Crkvenim se pjevačima mogu smatrati svi oni koji glasom i pjesmom slave Gospodina, ali samo ako i žive u vjeri. **Čast je, ali i dužnost**, živjeti životom istinskog kršćanina, biti

primjerom svojim djelovanjem, opršati, opominjati, pomagati i cijelim svojim bićem slaviti Gospodina.

Misno je slavlje na orguljama pratilo uvijek dragi gost župe na Škrapama, maestro don Ivan Urlić.

Na kraju svete mise upućena je zahvalnica svim članovima zbora, i starijima i mlađima, a posebna zahvala upućena je dugogodišnjoj voditeljici zbora č.s. Pavli Negovec, voditeljici župnoga crkvenoga pjevanja, od koje su zborashi iznimno mnogo naučili o radu, upornosti i volji. Zbor ne bi tako dugo opstao da nije bilo gostoprimestva časnih sestara dominikanki u samostanu na Škrapama, ali važno je zahvaliti i svim župnicima i kapelanima koji su godinama podržavali i poticali rad ovoga zbara.

Jelena Milovac

GODINA MAJČINSTVA

Bog je ženu odjenuo snagom i dostojanstvom da svojim životom može očitovati istinsku veličinu ženstvenosti. Istinska ženstvenost ne vodi bitku s idejom savršenstva koju nameće moderni mentalitet, i ne dopušta da drugi određuju njezin identitet. Nije joj cilj objavljivanje slike o sebi na društvenim mrežama jer je njena prava slika i vrijednost čvrsto ukorijenjena u planu Stvoritelja. Istinska ženstvenost odiše blagošću i nježnošću, osjećajnošću i intuicijom.

(Preuzeto iz Proglas svim vjernicima u Splitsko-makarskoj nadbiskupiji, nadbiskupa Marina Barišića)

UZ GODINU MAJČINSTVA

Ovo je moja osobna priča, koju želim podijeliti s tobom, koji sada ovo čitaš.

Cijeli moj život se promijenio u momentu kada sam postala majka. Prije toga sam spavala bezbrižno tako da me je čovjek mogao prenijeti gdje je htio, zajedno s krevetom.

Kada je počelo kucati još jedno srce blizu moga, kada sam osjetila život koji u mome krilu raste, sve se iz temelja promjenilo. Već tada sam ja u svome srcu postala majka. Osjećaj je to čudesan, kao što je i Bog sam čudesan u svojem stvaranju. Bila sam mu toliko zahvalna, te sam ponosno hodala i iščekujući trenutak rođenja moga prvog djeteta. Kakav li će to biti susret kada ćemo se gledati oči u oči i kada ćemo se fizički dodirnuti.

Došao je i taj dan kad sam ugledala svoju prvu kćer. Crna kosica, velike oči i mali prstići koji su se uhvatili za moj kažiprst. Beskrajna sreća, ushićenje, zahvalnost. Došlo je na svijet još jedno Božje stvorenje, živo i zdravo. Osjetila sam veliku odgovornost, pomno sam noću slušala disanje moje bebe, svaki njen pokret. Zapisivala sam u bilježni-

cu, sve što se je događalo taj dan i ono fizičko i duhovno. Sve knjige koje sam pročitala, donekle su mi pomogle, ali sve sam osjećala i radila srcem i ništa mi nije bilo teško. Nakon sedam godina Bog mi je darovao i drugu kćer. Izgledom je bila kao kopija svoje sestre, ali i pogled i stisak ruke bio je posve drukčiji. Kao što niti jedan list na stablu nije isti, tako niti jedan čovjek nije ni sličan jedan drugome, svatko ima svoju osobnost, svoju karizmu.

Cijeli svoj život, darovala sam svojoj djeci, kako bi sutra stasale u dobre i plemenite ljude, kako bi živjele u vjeri, ljubavi i kako bi jednoga dana to mogle prenijeti na svoju djecu. Uvijek sam govorila da bi trebala postojati škola za roditelje, koja bi upućivala na bitne momente, stavove i odgovornost koja nam je dana, jer će te Bog pitati gdje su ti djeca, dao ih je, baš tebi, iz nekoga razloga. Od prvog dana sam svjesna da sam dobila te dvije duše baš ja, jer je Bog tako htio, povjerio mi je nešto najdragocjenije na svijetu i pitat će me što sam učinila s ta dva bisera.

Lako je bilo dok su bile male. Vodila sam ih za ručice, pjevala i plakala s njima, učila ih, a ponešto sam i ja naučila od njih. Tako sam se osjećala sigurnom,

jer su tu kraj mene i nitko im nije mogao nauditi, jer nereda je bilo uvijek u svijetu i uvijek su bila teška vremena. Došlo je vrijeme kada je trebalo pustiti te ruke i poslati ih kao janjce među vukove. Kada djecu učiš kako nismo od ovoga svijeta i kako nam je Bog Otac i kako ćemo svi jednoga dana ponovo doći kod Njega i kada one dođu među djecu koja imaju potpuno drugačija razmišljanja, vjeruj nije lako. Tada mi je trebalo beskrajno pouzdanje u Božju providnost, kako bi im na put stavio djecu koja su donekle slično odgajana. I bilo je tako, dok su bile u osnovnoj školi. U srednjoj je već bila druga priča. Opasnosti su daleko veće, ali znala sam da moram imati povjerenja u svoju djecu i da ona moraju imati povjerenja u mene, kako bi mi mogle sve ispričati i kako bi mogle zajedničkim snagama svladati prepreke. Vjeruj i onda daleke 1977. i 1984. ispred škole su djeci nudili drogu već u prvom razredu osnovne škole, a o skupinama u srednjoj školi, koje su ucjenjivale, prijetile da i ne govorim. Teško je u tome periodu biti majka. Ovdje se fokusiram samo na svoje djelovanje, ali sama majka bez oca, teško sve podnosi. Mnogo je lakše kada imamo u obitelji i odgovor-

nog oca. Morala sam stisnuti usta, kako mi ne bi izletjela riječ koja će ih udaljiti i od mene, jer majka je ta koja svojem djetetu želi uvijek najbolje, ne želi ga povrijediti, a želi mu dati snage. Bilo mi je uvijek drago kada bi me kći nazvala i sve svoje nevolje sasula meni na dušu, majka može sve nositi, onda kada bujica riječi prestane, tada nastupam s tonom koji sve ublažava, jer niti jedna situacija nije nerješiva i uvijek kada sve prenoći, po danu dobije svjetlost i prosvjetljenje Božje. Uvijek mi je bilo bitno: svoj jad i nevolju reci meni ili reci Bogu, ispovjedi se i dobit ćeš snagu odozgo, od samoga Isusa. I kada dođe poslije fakultet, pa posao, pa njihov život krene udaran valovima života, ja i dalje ostajem majka i dalje mi je srce veselo kada su one vesele, a duša mi je na smrt tužna kada su one nesretne. Tješim, molim, plačem i tako sve pod ovim nebom ima svoje vrijeme, a vrijeme majčinstva nema kraja, Jednom majka, uvijek majka.

Majčina ljubav je slična Božjoj. Znaš zašto? Majka nikada ne odustaje od svojeg djeteta, kada i klone i nema snage, ponovo uz molitvu i Boga i Isusa i Duha svetoga, spremna je sve pokušat iz početka, dok joj korak dublje od sna ne zatvori oči. Ne tuži se ni na neprospavane noći, ni zabrinutost. S osmjehom dočekuje

svoje dijete i kada se ono malo izgubi i daje mu sve najbolje što može od sebe, a to je ljubav. Zahvalna sam Bogu što mi je udijelio tu milost biti majka. Moja mlađa kći bi mi znala reći, pa ja sam još bila mala i ne sjećam se ničega što ti pričaš. Vrijedilo je vjeruj pričati, ako ta sjećanja i ne postoje, postoji ono što srce zapisuje, ono što nam je darovano, genetika. Bog nam je darovao bezbroj stanica u tijelu, i mi sami upisujemo genetski kod. Koliko god znanost išla daleko, uvijek se traži

ta Božja čestica, a to smo mi svi, majke i djeca i očevi naravno.

Ovo su samo crtice iz života jedne majke, dala bi se napisati ne jedna nego bezbroj knjiga. Poanta je u tome da sam uvijek imala na umu, kako imam kraj sebe čovjeka, pa bila to beba ili odrasla osoba i kako sam pozvana dati dobar savjet i pomoći, ma koliko izgledalo crno, jer niti je sve bijelo ni tamno i u svaku tamu može se donijeti svjetlo.

Lidija Topić

BITI MAJKA UČIM SE IZ DANA U DAN!

Z ovem se Nikolina Slavić, u braku sam sa suprugom Tomislavom devet godina i Gospodin nam je podario dvoje prekrasne djece, Juditu staru 6 godina i Dominika, koji sada ima 3 godine. U srpnju će naš dom bit bogatiji za još jednu malenu djevojčicu. Kao što spomenuh, bogatiji, jer djeca su za mene uistinu sve bogatstvo ovoga svijeta. Bilo da je moje srce tužno ili pritisnuto brigama, problemaima kada čujem njihov smijeh i kad mi polete u zagrljav, tada spoznam iznova i iznova koliko je radosti u njima i čiste ljubavi i kako ne smijem dopustiti da mi nebitne stvari otmu te predivne trenutke s njima koji su ujedno i izvor snage koja me nosi kroz život.

U svojem srcu oduvijek sam znala da želim imati obitelj, muža i jednoga dana postati majka. Obitelj je za mene punina života. Ona je poput ptice koja savija svoja krila kako bi zaštitila ptice u gnijezdu od svega onoga što želi uništiti taj sklad. Obitelj je mjesto gdje dijelimo svoju radost, gdje možemo uvijek doći i naći rame za plakanje. Tu nas uvijek netko čeka raširenih ruku i voli nas onakve kakve uistinu jesmo. Kruna obitelji su majka i otac, a dijamanti koji sjaje na toj

kruni su njihova djeca. Naš Otac se brine za nas u svakom trenutku. On je svakoga od nas je satkao u krilu majčinu i poznavao još od postanka svijeta. Mi smo Njegova ljubljena djeca i unatoč svemu On nas ne prestaje ljubiti. U svakoj obitelji oslikava se slika Nazaretske obitelji. To je temelj na kojem želim graditi svoju obitelj i svoje majčinstvo, biti kanal Božje milosti i ljubavi za svoju obitelj i svoju djecu.

Na početku našega braka, kada sam saznala da nosim pod svojim srcem još jedno maleno srce, u meni se od tada sve počelo mijenjati. Sve je od tada bilo usmjereno novom životu koji ima doći. Pred sam kraj trudnoće srce našeg malenog Emanuela prestalo je kucati. Kod kuće je sve bilo spremno, krevetić, prve tutice, benkice... Sve čemu sam se radovala devet mjeseci nestalo je u trenutku, kao da je netko ugasio svijeću i nastao je mrak u mojoj srcu. U tim trenucima Gospodin me još više privukao k sebi i shvatila sam da je On uistinu moje spasenje, samo On i Njegova majka mogli su razumjeti moju bol i dati mi ponovo snage da ustanem i krenem, uzljubim svoj križ i kroz njega proslavim Gospo-

dina. Od tog trenutka shvatila sam da ja nisam gospodar života, da je On onaj koji život daje i oduzima, a pitanje „Zašto? Zbog čega?“ ostavljam za vječnost. Naša obitelj ima Emanuela, malog andela na nebu koji nas zagovara kod Gospodina.

Želja za majčinstvom je u meni ponovno rasla jer je Gospodin utkao tu želju u srce svake žene pa tako i u moje. Što ono uistinu jest, počinješ spoznавati od trenutka začeća svojeg djeteta i s njegovim rođenjem rada se i twoje majčinstvo. Kad ti to maleno čedo stave na grudi i kad ga privješ k sebi polako u tebi raste spoznaja „ja sam mama“ i svakoga dana ta ljubav i povezanost sve više raste i jača, stvaraju se neraskidive spone između tebe i twoje djece. Premda sam kao majka imala bolno iskustvo i nakon Emanuela sve je bilo kao u magli, te mi je zbog toga nakon rođenja Judite taj osjećaj bio neopisiv, držanje nje na gru-

dima spoznaja da je ona tu, da plače za mene je bila nestvarna. I stoga je važno reći da sam ja majka četvero djece jer su njihova srca kucala s mojim od 18 dana njihova života. Preko mene i mojeg supruga Gospodin je darovao novi život i sva ta malena srca utisnuo je u našu obitelj.

Danas odgajajući svoju djecu počinjem shvaćati sve ono što mi je do tada bilo gotovo neshvatljivo, sva ona briga koju je moja majka imala za mene i koju i dan danas ima premda imam 38 godina jer majka je uvijek majka. Majčinstvo je početak življenja svojeg života za drugog, kroz majčinstvo se oslikava Kristova žrtva. Biti majka za mene je poslanje na koje me Gospodin poziva. Promatrajući Njegov život moje se srce mijenja iz dana u dan u nadi da ću utkati u svoje biće Isusovu blagost i strpljivost te Marijinu poniznost, šutljivost i požrtvovnost.

Svako odricanje od svojih planova, svojih ciljeva, ambicija u ovom svijetu nešto je što se osuđuje i u kojem svijet ne vidi smisao jer ono promiče ostvarenje sebe, nameće ulogu uspješne žene na poslovnom i društvenom planu, a ulogu majke potiskuje, marginalizira kao nešto sporedno manje važno, nešto što ne odnosi plod i nema toliku vrijednost. Ponekad je gotovo nemoguće othrvati se sve mu tome, pogotovo ako ste osoba kao ja puna ambicija, koja je uvijek htjela nešto više, koja je uvijek smatrala da sve može i da trudom i upornošću može ostvariti sebe na bilo kojem planu. Taj osjećaj tako te odnese da prestaneš vidjeti pravu sliku. Ti vidiš sliku, ali bez živilih boja, bez riječi, slika koja ne odiše istinskim životom. Bogu sam neizmjerno zahvalna što je bio tu sa mnom u trenutcima kada sam donosila važne odluke u svojem životu i kada mi je dao milost da odabrem pravi put. Ljubeći Njega spoznala sam što život uistinu jest i da svako odgađanje začeća novog života zbog nama tada „važnih razloga“ bilo posao, novac nema smisla jer na kraju krajeva neće me sve to ujutro zagrliti i reći „Mama hvala ti, volim te.“

Ja nisam savršena majka, padam tisuću puta dnevno i nekada imam osjećaj da sve što radim činim naopako i pojavi se onaj strah što ako pogriješim što ako to što radim danas bude imalo utjecaja na njihov život u buduće, ali u srcu tada čujem glas „Ne boj se ja sam s tobom!“. Zaista čega da se bojam ako je On sa mnom, ako mu predajem cijeli svoj život s potpunim pouzdanjem i mišlju „Gospodin zna što je najbolje za mene i moju obitelj u svakom trenutku“. Gospodin mi je darovao obitelj i moja djeca dana su mi kao dar, dar koji je od neprocjenjive vrijednosti, a na meni je odgovornost.

Moja majka

Brižnim okom svojim
Kapcima umornim
Bdjeti
Ti si znala.

Svijećom u ruci
Trzajem skrivenim
Rastjerati tamu
Ti si znala.

Molitvom tihom
Bedeme hladne
Rušiti
Ti si znala.

Naletima vjetra
Hladnoći srdaca
Raširenh ruku, odoljeti
Ti si znala.

Suzu i umor
Školjkom si skrivala
Crkvenim zvonom
Grudi napajala.

Ispružene ruke prosjaka
Jabukom ti si tješila
Blagadanskim stolom
Osmjehom plijenila.

Dal' o ruži, trnu il' lati
Dal o himni il' koljevci maloj
Pripovijedati
Ti si znala.

Znam da i sada
S nebeskih visina
Brižnim okom svojim
Paziš i moliš!

Sandra Žeravica

Trudim se biti svjesna da u svakom trenutku mene moja djeca gledaju i da ona uče od mene i napisljeku da su ona ogledala u kojem ja mogu vidjeti je li to što radim dobro ili loše.

Danas nije lako odgajati djecu jer toliko je kradljivaca djetinjstva oko njih, a mi roditelji zbog ubrzanog načina života nismo ni svjesni toga, već ponekad ono što je loše uzimamo kao sredstvo da bi nam olakšalo život. Jedna od tih stvari je televizija i zbog toga smo mi u ovoj korizmi odlučili da se u našoj kući neće gledati televizija. Za neke je to bio hrabar potez, a za neke neprimjeren jer su pitali „Pa kako ćete odgajati djecu bez televizije“. Djeca su to vrlo brzo prihvatile i tada smo uočili da je Dominik postao kreativniji, pričljiviji, da se počeo igrati, a Judita je prestala gristi nokte i buditi se ponoći zbog nemirnih i ružnih snova. To je za nekog možda sitnica, ali za mene su to velike stvari. Gašenje televizije je potaklo i mene da vrijeme koje sam s njima provodim kvalitetno i da uistinu budem s njima, a ne tijelom prisutna, a duhom i mislima tko zna gdje. Televizija je još uvijek ugašene i tu i tamo pogledaju neki crtić, ali poanta je u tome da im to više nije prvo kada dođu u dnevni boravak da pale televiziju kao što su činili prije.

Kao obitelj trudimo se da od malena naša djeca u svojem srcu osjećaju ljubav

za Gospodina. Gledajući nas oni spoznaju da je Isus njihov prijatelja, da je On onaj koji čuje njihove dječje molitve i da ih On čuva. Navečer, kada odlaze spavati potičemo ih na molitvu zahvale. U par riječi zahvale Gospodinu za ono što su proživjeli u tom danu i zaista je prekrasno čuti na čemu Gospodinu oni zahvaljuju, kolika jednostavnost i iskrenost leži u njihovoj zahvali. Često se igraju svete mise pjevanja, sviranja, jer oboje vole pjevati. Najzanimljivije je slušati propovijedi koje Judita drži tek onda viđiš koliko djeca upijaju. S druge strane Dominik je toliko slobodan u svom pjevanju da on najnormalnije dođe u dućan i pjeva iz sveg glasa: „Sva je snaga u imenu Isus da lomi okove sve okove...“ i bude zanimljivo kako Gospodin i preko malene djece tada progovara drugima.

Na izlazu iz našeg stana stoji maleno škropilo s blagoslovom vodom i kada odlaze van kuće Tomislav i ja ih, obavezno blagoslivljamo tako da oni danas stavljaju križice sami sebi na čelo i nama kada odlazimo. Koliko je važan blagoslov jednih drugih, a posebno kada otac i majka blagoslivljuju svoju djecu jer je to trenutak u kojem dijete postaje svjesno da je on Njegovo ljubljeno dijete i da ga On čuva.

Kao majka pozvana sam blagoslivljati svoju djecu i svaki dan predavati ih Gospodinu da ostanu na Njegovom putu da budu Njegovo svjetlo te moliti Mariju za majčinsku zaštitu od svakoga zla. Molitva mojega srca je da Gospodin učini srce moje po srcu svome i da budem kao Marija kako bi bila prava majka svojoj djeci jer ona su vidljivi trag koji ostavljam iza sebe.

Nikolina Slavić

**„VELIČA DUŠA
MOJA GOSPODINA
I KLIKĆE DUH MOJ
U BOGU MOJEMU
ŠTO POGLEDA
NA NEZNATNOST
SLUŽBENICE SVOJE...“**

Razmišljajući o majčinstvu ne mogu drugo nego zajedno s našom nebeskom majkom klicati Gospodinu za divna djela koja je On učinio u mom životu. Duboko sam svjesna da bi bez Njega moj život izgledao sasvim drugačije. Vratim li unatrag film svog života i sjetim li se svojih planova, promišljanja, želja i snova dok sam još bila djevojka, tada mogu reći da u to vrijeme sigurno nisam mogla ni zamisliti da će me Gospodin učiniti majkom brojne djece. Štoviše, nisam uopće razmišljala o djeci, već sam imala sasvim drugačiji plan – biti uspješna, imati karijeru... Majčinstvo je bilo nešto

što je bilo negdje na dnu mog popisa – jednog lijepog dana i ako uopće bude. Međutim, još za vrijeme srednje škole Bog je na snažan način ušao u moj život preko Neokatekumenskog puta i malo po malo počeo mijenjati moj mentalitet, moje stavove o životu pa tako i o majčinstvu. Unutar moje duše kroz niz godina vodila se prava duhovna bitka, dok nije konačno pobjedio Bog. Prije svega, odustala sam od svojih snova o nekakvoj karijeri i odlučila upisati studij predškolskog odgoja jer mi se u tom trenutku to činilo kao najbolji kompromis između onoga što Bog traži od mene i onoga što bih ja htjela. Smatrala sam da bih u isto vrijeme mogla bih imati lijep i zanimljiv posao u koji bih mogla utkati ljubav koju imam prema glazbi, umjetnosti, plesu, a s druge strane bi i moja obitelj tj. moja djeca, ako ih Bog daruje jednog dana, mogla imati koristi od toga čak i ako nikada ne bih radila u vrtiću. Bio je to prijeloman trenutak u mom životu, trenutak u kojem sam se našla na jednom raskriž-

ju – vršiti svoju ili volju Božju! Moram priznati da je za mene to bio bolan trenutak – jer sam odlučila umrijeti samoj sebi i svojim planovima i staviti svoj život u potpunosti u Božje ruke. Meni se to činilo ne samo teško, već i nemoguće. Ali susret s neizmjernom Ljubavlju, koja se darovala za mene na križu, u mom srcu utisnuo je neizbrisiv pečat i upravo ta ljubav dala mi je snagu da se mogu baciti u ruke Božje, baš poput malog djeteta koje ima potpuno povjerenje u svog oca i u svoju majku. Nedugo zatim, Lucijan i ja odlučili smo ući u brak - oslonjeni na Isusa Krista i Njegovu ljubav. Dakle, Bog je srušio moj plan koji sam imala kao većina mlađih: najprije završiti fakultet, pa naći posao, pa onda brak, obitelj itd. Ne mogu reći da smo već tada na početku braka odlučili imati veliku obitelj. Svaki put iznova u mom srcu vodila se ona ista borba u kojoj me Bog već ranije vježbao – vršiti svoju volju ili volju Božju? Jer za mene svaka trudnoća je kao jedna vrsta mog križnog puta, svaki porod kao raspinjanje na Golgoti, ali zato svaki susret s novim djetetom je kao uskrsnuće koje donosi neizmjeru ra-

dost. Stoga, uvijek iznova, potaknuta riječu Božjom, nekom molitvom i sl., poput naše majke Marije, smogla sam snage reći: „Evo službenice Gospodnje, neka mi bude po Tvojoj riječi!“, unatoč strahovima koji me uvijek prate. Jer moje iskustvo je da život, samo onda kada se živi u Božjoj volji, ima puni smisao i ispunjen je mirom i radošću usprkos teškoćama i križevima koje život svakog dana sa sobom donosi. I zato danas, gledajući svoju obitelj, vidim jedan predivan mozaik, iza kojeg stoji Bog, koji je svako naše dijete, poput raznobojnih kamenčića, utkao u taj mozaik, čija slika sasvim sigurno ne bi bila kompletan bez bilo koga od njih. Tako da nakon gotovo dvadeset godina braka i odgajajući naših šestero djece: Luku, Mihaela, Karlu, Sebastijana, Teodoru i Jonatana, mogu reći da je Bog zaista najbolji redatelj mog života i da ja upravo ovaj poziv majke za mene najbolji put mog posvećenja. Kroz odgoj i brigu za svoju djecu spoznala sam da da je moja obitelj za mene najbolja škola ljubavi u kojoj me Bog korak po korak odgaja kako bi se prije svega mogla odricati svog komoda,

svojih planova, svojih želja, te kako bi mogla s ljubavlju, strpljivo i nesebično svakog dana služiti onima koje mi je Bog darovao. Upravo zbog toga uvijek iznova imam potrebu crpiti snagu na nepresušnom izvoru života tj. u euharistiji, tražeći milost – da Isus Krist bude živ i prisutan u meni kako bi se poput Njega mogla dati lomiti za druge, prije svega za svog supruga i svoju djecu. Jer toliko puta se sudaram sa svojom grešnom i nesavršenom naravi i kušam duboko u svom srcu, ali i u tijelu, da je ovaj poziv koji mi je Bog namijenio: da budem majka u jednoj brojnoj obitelji – poziv koji mene nadilazi potpuno, poziv koji mogu ostvariti jedino u suradnji s Bogom. Promatruјуći život naše obitelji koji je vrlo dinamičan, često puta u šali znam reći da se naš dom doima poput kolodvora na kojem neprestano nekog dočekujem, a nekog drugog pak ispraćam. Kako bi sve funkcionalo kako treba, naravno, nužno je jako dobro poznavati vozni red vlastova. Uz trenutna četiri školarca, koji su raspoređeni u čak tri različite smjene, znati napamet cijeli vozni red – nemoguća je misija. Pogotovo kad se u vozni red uvrsti još i glazbena škola, župni zbor itd. Ali upravo preko toga Bog me uvijek iznova potiče na kreativnost, na pronaalaženje novih rješenja kako bih mogla u svakom trenutku znati kad, tko i gdje treba ići ili kada dolazi kući. Dakle, u mom riječniku ne postoji riječ dosada. Dapače, svaka minuta ispunjena je u potpunosti. I hvala Bogu da je tako jer duboko vjerujem da me upravo to spašava od mnogih stvari koje bi mogle biti pogubne za moju dušu. Naravno, nije uvijek lako biti non-stop u akciji, ali zato Bog pritječe u pomoć i obnavlja moju snagu kroz molitvu, koja je za mene kao gorivo, koje u današnjoj životnoj situaciji

trebam natočiti i nekoliko puta dnevno, kako bi mogla što bolje živjeti svoj poziv majke, te kako bih na taj način jednog dana mogla prispjeti k cilju kojem se nadam – vječnom zajedništvu s Gospodinom. Dakle, premda nisam benediktinka, već majka jedne brojne obitelji, ipak bih svoj današnji način života mogla svesti na moto sv. Benedikta koje glasi: „Moli i radi.“ Razmišljajući o svojoj povijesti, koju je Bog vodio svojom rukom, primjetila sam jednu zanimljivu činjenicu: što je naš dom bivao ispunjeniji djeecom, u isto vrijeme bivao je ispunjeniji i s molitvom. Nisam ja bila tako domišljata već se sam Bog pobrinuo da tako bude. Jer, očito On najbolje zna što nam je potrebno u svakom trenutku života. Na isti način, brinuo se i za naše materijalne prilike. Ne mogu ne primjetiti da smo zapravo najmanje imali na početku braka, a da je sa svakim djetetom Bog uvijek providao sve više, i to na najrazličitije načine. Dakle, u našoj obitelji Bog se zaista u svemu i uvijek iznova pokazuje kao Gospodar života. Možda najupečatljivija činjenica je ta što nam je Bog darovao još djece, iako je mom suprugu u trenutku kad mu je dijagnosticiran zločudan tumor rečeno da možemo biti sretni što već imamo troje djece jer postoji velika mogućnost da nakon te bolesti više nećemo moći imati djecu. Ali za Boga prepreke, očito, ne postoje. Ne samo da je spasio život mog supruga od opake bolesti, već nas je nakon toga darovao – ne s jednim, nego s još četvero djece. Međutim, našem šestom djetetu po redu, kojem smo se silno radovali, srce je stalo kucati prije nego li smo uopće stigli s drugima podijeliti tu radosnu vijest. Za mene je to bio kao oštar mač koji je pogodio moju dušu. Unatoč tomu, u srcu sam osjećala duboki mir jer znam da Bog

sigurno ima neki dobar razlog za to. Istina, izgubili smo jedan život u ovozemaljskom životu, ali dobili smo jednog andela na nebu, koji nas čeka za susret u Vječnosti. Kroz tu situaciju još više sam otkrila koliko je svaki ljudski život dragocjen i svet. Dakle, ono što želim posvjedočiti jest - da samo Bog ima vlast dati ili oduzeti nečiji život. Ja nisam ta koja dajem život svojoj djeci. Jedino što mogu je – ispružiti svoje ruke prema Bogu i prihvatići svako dijete kao dar od Njega, ako On to hoće i kada On to hoće. Zahvalna sam Gospodinu što me našao dostoјnom tog poziva – da budem majkom i da primim iz njegovih ruku sedam života. Moja najveća želja je – odgojiti djecu da budu sveti, da ljube Boga iznad svega, da On bude središte njihovog života. Stoga je nedjelja ili dan Gospodnjji – za nas izvrsna prilika da svojoj djeci prenosimo vjeru. Osim što se okupljamo oko euharistijskog stola, taj dan zajedno s djecom okupljamo se i oko obiteljskog stola kako bi molili i pjevali hvale Gospodinu te kako bi svi zajedno razmišljali o riječi Božjoj. Ujedno je to prilika da razgovaramo s djecom o svemu što ih muči te da ih ohrabrimo govoreći im o neizmjernoj ljubavi Božjoj. Ukratko, moje svjedočanstvo o majčinstvu moglo bi se svesti na jednu misao koju sam čula prije gotovo godinu dana, ali koja još uvijek odzvanja u mom srcu: „Najveća revolucija jest rađati djecu.“ Zapravo, sav moj život i nije ništa drugo nego Božja revolucija. Stoga, zajedno s našom nebeskom majkom Marijom nastavljam hvalospjev s kojim sam i započela ovo svjedočanstvo te kličem iz dubine svog bića: „Velika mi djela učini Svesilni, sveto je ime Njegovo.“

Adrina Kosor

IZ RAZGOVORA O MAJČINSTVU sa Nives Dadić

Majka ste troje djece, koji su svi Modrasli i formirani ljudi. Možete li se prisjetiti dana svoje prve trudnoće?

Kad sam ostala trudna s prvim djetetom trebalo mi je vremena da se naviknem na samu tu činjenicu da nosim dijete u sebi. Bila sam istovremeno presretna i prestrašena. Već tada sam osjetila kolika je odgovornost odgoj tog djeteta, a samim rođenjem svakog od njih troje iznova sam imala priliku osjetiti radost i taj neopisiv osjećaj imati svoje dijete neovisno o spolu.

Tri trudnoće sam imala i za pretpostaviti je da mi je to već sve poznato, ali svaka je bila drugačija i svaki puta nova nepoznanica. Bila sam trudnica i u 23-oj i u 39-oj i tek u zadnjoj sam postala svjesna razlike i na neki način počela uživati u tome.

S obzirom na to da ste imali iskustvo rađanja djece kao mlada mama, zatim kao zrelja, možete li nam dati usporedbu?

Prvo dijete suprug i ja odgajali smo po knjizi „Majka i dijete“, dok sam za treće dijete i zaboravila na tu knjigu. Najstarije dijete sam odgajala u stalnom strahu i brizi, bila sam znatno stroža, dok s trećim je sve nestalo, opustila sam se i nije više bilo straha, imala sam samopouzdanje i naravno iskustvo. Trudila sam se da međusobno osjete ljubav brata i sestre, jer ta spona je jako bitna u životu. Kao rezultat toga rodilo se međusobno poštovanje i briga jedno o drugima.

Mislila sam da će ja svojoj djeci biti prijatelj, ali brzo sam shvatila da moraju

postojati granice jer sam roditelj pa onda priatelj. Postavljajući granice stvorili smo im osjećaj sigurnosti, jer na suprugu i meni je bio odgoj djece. Smatram da škole i vrtići, iako se klasificiraju kao odgojne ustanove, ipak su samo to - Ustanove i Institucije. Ubrzo sam shvatila kako djecu je potrebno usmjeravati, a ne nametati svoje stavove i želje, ne odgajam ih za sebe već od sebe i dijete mora biti individua. Stvoriti cijelovitu osobu znači usađivati u te mlade živote od rođenja moralne i kršćanske vrijednosti.

Vec imate pozamašan bračni staž, kako je u vašem slučaju bilo uskladiti ulogu supruge i majke?

Dok suprug nije započeo samostalan posao, sve poslove i obaveze smo dijelili. Zbog poslovnog angažmana suprug nije fizički mogao sudjelovati kao prije, što je značilo da sam preuzeila njegove obaveze pa na neki način i mijenjala ga u očinskim ulogama. Kako je nastala promjena u njegovom rasporedu, tako sam se i ja prilagodila, pa svaki trenutak koji sam imala s njim brižno sam se trudila obavijestiti ga o svemu, dijelila sam svaki detalj i živopisno mu opisivala događaje, tako da je bio u potpunosti uključen u sve, a onda bi zajednički donosili odluke i dijelili smo roditeljsku odgovornost.

U novonastalim okolnostima zajedničkog vremena je bilo jako malo i tada nam je brak počivao na velikom uzajamnom povjerenju i poštovanju. Potpuno sam svjesna činjenice da sam mogla platići nekome da obavi dio poslova umjesto mene, ali smatrala sam da je to sve moja dužnost jer sam majka.

Kako ste prihvatali odlazak djece iz doma na fakultet i u samostalan život?

Suprug i ja smo duboko i snažno proživljivali razdvajanje, ali svjesni smo bili koliko je to neophodno jer smo morali poštivati njihove životne odabire, na

kraju krajeva odgajali smo ih da imaju samostalan svoj život.

Nedavno ste postali baka malenome Mihaelu, kakav je to osjećaj?

Kada je moja kći krenula u rađaonu, ponovno sam proživjela svoje trenutke poroda, čak u jednom trenutku sam htjela ići umjesto nje. Cijelu noć probdijeli smo suprug, sin i ja. Mihael je bio 3 sata star kada sam ga prvi put primila, a moje ruke su se tresle kao da prvi put u životu držim dijete. Uistinu poseban osjećaj. Zašto? Zato što mu ja nisam mama, već sam mu baka! Nemam straha oko njegovog odgoja i bezbrižno uživam u tom djetetu, dajem mu ljubav i on mi je uzvraća.

Još malo i zadnji ptići će napustiti gnijezdo. Ostajete sami sa svojim suprugom.

Živim za trenutak kada će biti sama s njim! Odgojili smo djecu, dali smo im se u potpunosti a sad je vrijeme za nas. Želim s njim putovati i uživati u zajedničkim trenutcima pa iako se svađali. Ne znam kako izgledati naš život onda, ali odbrojavam dane i sate do tada.

Na kraju što možete reći koja je tajna odgoja?

Učinila sam sve što sam mogla i onako kako sam najbolje mogla po pitanju odgoja, ali bez svakodnevne molitve, žrtve, pouzdanja i predanja Bogu ne bih svojim snagama uspjela. Ja sam radila, a On je blagoslovio. Sa svojom kćerkom sam molila za njenog supruga i uistinu njihov brak je Božje djelo, a sada molim za drugo dvoje.

Maja Duspara

don Ante Žderić

IKONA – POGLED U VJEĆNOST

UVOD

Ikone. Slike rađene, na prvi pogled, rukom umjetnika nevještog u prikazivanju ljudskog lika, slike nekog tko pokušava dočarati ljudski lik pa mu oči crta prevelikima, nos predugačkim, a ruke nerazmjerne duljine i krajnje neprirodnog položaja. Ikone - slike s kojih nas prodornim pogledom širokih zjenica promatraju Krist, Bogorodica i sveci nama čudnih i egzotičnih imena. Ikone, slike bez suvišnih detalja, prividno bez osjećaja za dubinu, slike na prvi pogled bez perspektive ili s perspektivom neobičnih odnosa u kojima ono udaljenije biva u jednakim dimenzijama prikazano kao ono što je u prvom planu. Na ikonama kao da je sve u prvom planu i kao da sporednog nema. Ikonopisac kao da se posvadao s logikom vremenski nama bližeg slikarstva; onog fotografiski preciznog i matematički točnog u kojem svi odnosi odgovaraju onima u prirodi.

Ikone su «Odsjaj vječnosti i slave Svetogućega», reče jedan ikonopisac. Riječ je o rukom rađenim slikama koje uglavnom povezujemo s tradicijom kršćanskog Istoka. Doživljavamo ih posebnima ne samo po svojem likovnom sadržaju, bojama i načinu prikazivanja, već i po načinu izrade i duhovnom značenju koje imaju.

Kršćanstvo je od svojih začetaka najprije oprezno, ali blagonaklono gledalo na likovno prikazivanje Krista/Boga, Bogorodice, andela, svetih ili biblijskih prizora, budući da je sam Bog uzeo ljudsko tijelo utjelovivši se u Isusu iz Nazare-

ta i tako vidljivo postao dostupan svima koji su ga s vjerom prihvaćali. Svojim utjelovljenjem Bog se približio čovjeku u Isusu iz Nazareta. Svojim utjelovljenjem dao nam je i mogućnost likovnog prikazivanja Njega Utjelovljenog i Proslavljenog, kao i prikazivanja otajstava iz njegovog nebeskog i zemaljskog života. Predstavljajući Krista na ikonama, Crkva je uvijek isповijedala vjeru u Njega kao pravoga Boga i pravoga čovjeka, Bogočovjeka.

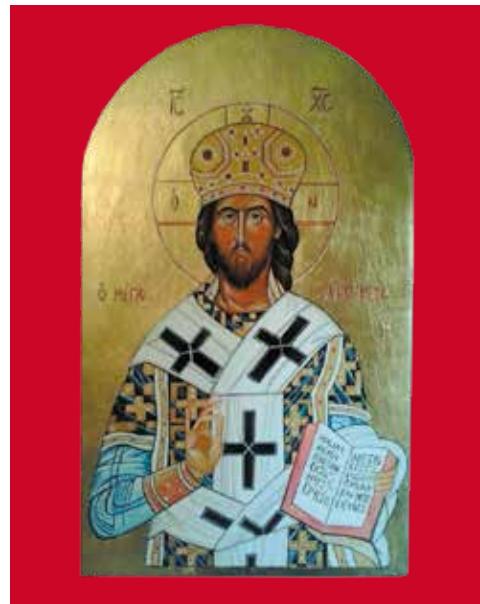
Dok živimo u prostorno-vremenskoj protežnosti, i duhovne si stvarnosti moramo tako prikazivati kako bismo olakšali našem razumu da duhovne stvarnosti bolje shvati. Iz istog nam je razloga npr. i cvijet simbol ljepote, stisak ruku simbol pozdrava, srce simbol ljubavi... Čovjek je, jednostavno rečeno, simboličko biće i on i duhovne stvarnosti ima potrebu „utjeloviti“, opredmetiti, učiniti dostupnima svojim osjetilima kako bi im mogao iskazati čest. Ikone su odgovor na ovu potrebu naše duše. I još i više, one su pogled u vječnost i sredstvo uz pomoć kojeg možemo postići vječno spasenje.

U prvim stoljećima kršćanstva među likovnim prikazima zastupljeniji su bili oni koji su prikazivali same simbole (riba, sidro, kristogram...) jer je u poganskom okruženju likovni prikaz Krista ili svetaca bio u opasnosti da bude shvaćen poput poganskog idola. Osim toga, kršćanstvo do 313. godine nije bilo nedozvoljena religija pa se likovni program morao prilagodjavati jeziku koji nije smio biti do kraja transparentan. Zbog toga se grafički simboli bili način

prepoznavanja kršćana s obzirom da su im jamčili i sigurnost.

Nakon što je kršćanstvo zadobilo slobodu isповijedanja, likovni prikazi Krista, Bogorodice i svetaca se množe i oboogačuju. Do XIII. stoljeća ovi su prizori obilježeni sličnim ikonografskim stilom na kršćanskom Istoku kao i na Zapadu. Riječ je o klasičnom stilskom izričaju koji ne želi veličati slikara niti promovirati njegove vlastite duhovne naglaske i ideje, već bojom i linijom vjerniku predočiti otajstva u koja vjeruje i on sam i vjernik koji promatra ikonu. Tek europska gotika na kršćanskom Zapadu raskida s klasičnim ikonografskim kanonima i otvara put realističnom prikazu koji slikaru omogućuje umjetničku slobodu. To će u renesansi (XVI. st.) dovesti do fotografiski vjernog likovnog prikaza, kao i do razvoja svjetovne likovne umjetnosti koju baštinimo do danas.

Kršćanski je Istok ostao vjeran tradicionalnom izričaju sakralnih motiva. Nakana ikone u vjerniku je probuditi osjećaj svetog udivljenja i komunikacije s prikazanim likom, dok sakralna umjetnost kasnijih stilova europskog Zapada u promatraču želi probuditi osjećaj estetskog užitka. Osjećaj svetog udivljenja koji budi promatranje ikone za cilj ima uzdići duh promatrača k Bogu. Ikona komunicira s promatračem. Ona je aktivna. Pogled lika na ikoni prikazanog je prodoran, od prodire u dušu promatrača, fiksira svoj pogled ukrštavajući ga s promatračevim pogledom. Zato je pred ikonom gotovo nemoguće ostati ravnodušan; ona „provocira“, postavlja pitanje, komunicira s gledateljem uvodeći ga u jedan odnos - ne sa slikom kao takvom - nego s Bogom do kojeg prikaz na ikoni želi dovesti. Zato je ikona slika namijenjena

Don Ante Žderić autor svih ikona koje se nalaze u ovom tekstu

prvenstveno štovanju jer vjernika potiče na molitvu, na otvaranje duše stvarnostima koje prikazuje. Ikone poredane na ikonostasu u crkvama vjernicima žele posredovati ideju stvarne nazočnosti nebeskog dvora u Liturgiji koja se služi u oltaru iza ikonostasa.

Zlatna pozadina ikone upravo predstavlja nebeski ambijent iz kojeg je lik na ikoni prikazan upravo «došao» na sliku, otvorivši time »vrata« iz nebeskog u ovaj, u naš svijet. Tako ikona postaje »vrata« između Božjeg i ljudskog svijeta, prodror vječnosti u naše vrijeme. Za razliku od ikone, slike kasnijih stilova, i kad je riječ o sakralnim motivima, ostaju pasivne, one donose priču koju žele ispri povjediti i na nama ostaje prepoznavati što je autor slikom želio postići, dok sama slika ne komunicira sebe, već autora. Iz ove razlike biva jasno zbog čega su ikone tipološki gotovo identične i za malo koju znamo autora, dok u zapadnoj umjetnosti npr. ne govorimo samo o

Posljednjoj večeri, već o Da Vinci jevoj *Posljednjoj večeri*, ne govorimo o *Posljednjem sudu*, već o Michelangelovom *Posljednjem sudu* i sl. Ikonopisac radeći ikonu ne želi proslaviti sebe nego Boga u čiju čast ikonu slika. Zato je ikonopis vježba u poniznosti.

Ikone su zajednička tradicija kršćanskog Istoka, kao i Zapada. Klasični je ikonopis radio suvremeno zapadno slikarstvo. Ikone su duhovna baština nas kršćana, bez obzira kojoj Crkvi ili obredu pripadali. Umjetnička i duhovna baština, napose ona povezana sa štovanjem Bogorodice, u našim se krajevima uvelike oslanja na klasičnu ikonografsku tradiciju, nevezano za našu pripadnost rimskom ili bizantskom obredu. Gospa od Dobrića i Gospa od Pojišana u Splitu kao i Gospa Trsatska pored Rijeke klasične su ikone. Gospa od Zdravlja u Splitu i Gospa Visovačka na istoimenom otočiću oslanjaju se na tradicionalne ikonografske kanone...

IKONA U SVIJETU SLIKA

Široko je prihvaćeno mišljenje da smo tijekom prošlog stoljeća sa civilizacije riječi prešli na civilizaciju slike. Zaista, sa svih smo strana zasuti slikama. Broj i intenzitet organiziranih vizualnih informacija koje svakodnevno dobivamo bio bi nezamisliv čovjeku iz prošlosti. Čim izidemo iz kuće napadaju nas nove vizualne informacije – reklame, priopćenja, znakovi... Čovjek nema vremena da se pozabavi jednom slikom u jednom trenutku, da je analizira i shvati, nema vremena za produbljivanje, on ostaje na površini, na izvanjskom izgledu stvari, ali i na izvanjskom izgledu ljudi koje sreće. Kao da sve više vrijedi ono da odi-

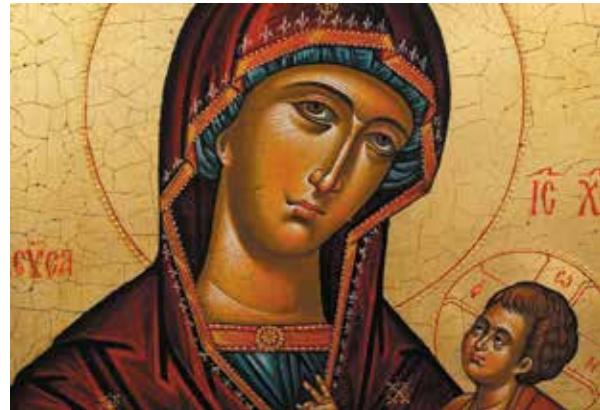
jelo čini čovjeka... Ili da nas čini samo ono što se vidi. Može se reći da je naše vrijeme donijelo neku vrstu hiperprodukcije ili inflacije slika.

Sveta slika – ikona čovjeku XXI. stoljeća može zvučati i izgledati anakronično i nevjerojatno. Svetе su slike jedna posebna karakteristika Crkve istočne tradicije. Njihovo štovanje neodvojivo je od naravi Crkve. Postoji suštinska razlika u poimanju svetih slika između tradicija istočne i zapadne Crkve. Dok na zapadu svete slike imaju zadatak da živopisnošću i impresivnošću evociraju slikanu ličnost ili događajte izazovu estetsko uživanje, ikona na istoku služi kao veza između onoga tko se pred njom moli i Boga. Ikona služi kao sredstvo transcendentnom biću Boga. Stoga portretna točnost i čuvanje drevnog ikonopisnog tipa nisu bitni za tradiciju zapadne Crkve ali su zato apsolutno neophodni za istočnu Crkvu. Otuda u religioznom slikarstvu zapada ima više slobode, elana i raznolikosti. U religioznoj umjetnosti na istoku ima neusporedivo više čistoće i strogoće u ikonografskim likovima.

Ikona kao da je izuzetak od zapadnog nezanimanja za kulturu istočne Crkve. Ipak, koliko suvremena civilizacija razumije i osjeća ikonu?! Visoke kulture staroga svijeta ostavile su nam materijalne tragove religijskih sustava na kojima su izgrađene. Prepoznatljivi stil egipatskog slikarstva nastao je kroz više stotina godina. Samo će neupućeni u tom stilu nepostojanje perspektive tumačiti njezinim nepoznavanjem. Prije će biti da je riječ o čvrstom kanonu oformljenom na temelju egipatske religije. Grci su nam ostavili veličanstvene skulpture. Zaboravljamo da su i one odraz grčkih vjerovanja i vjerenja svijeta, okamenjeni ideal ljepote.

Ikone su nastale iz kulta, iz bogoslužja i pobožnosti. One su dokument kršćanske vjere. Za razliku od antičkih religija, Crkva je u svijetu prisutna kroz eophe i po obećanju Sina Božjega kao njegovo mistično tijelo biti će prisutna sve do kraja povijesti. Čak i sasvim površni poznavatelji povijesti umjetnosti prepoznaaju okamenjeni stil ikone. Ali mnogi ne znaju da se ikone i danas ikonopišu i to ne samo kao umjetnički predmeti. Ako ikoni pristupimo samo kao umjetničkom djelu – potpuno ćemo promašiti, izmanknuti će nam njezina bit. Na ikonama je prikazano ali istovremeno i prisutno ono što je skriveno običnom pogledu. Svetе rukotvorene ikone nam otvaraju duhovne oči da bismo mogli gledati duhovne i uzvišene stvarnosti. Ikona nam otkriva i pokazuje ono što je skriveno. Može se reći da je postojanje svetih ikona te njihovo razumijevanje preduvjet za pravilno shvaćanje Bogom otkrivenog kršćanskog nauka i onoga što je pred čovjekom ako želi živjeti u skladu sa spasonosnim Božjim planom o spasenju stvorenja od propadanja i smrti. Čovjek – kršćanin nije običan gledatelj ikone nego je prije svega molitelj i ikonopoštovatelj jer se preko svete ikone čovjek duhovno prepriča, stupa u zajednicu sa živim Bogom. Ikone su u Crkvi istočne tradicije uvijek imale slično značenje koje ima Kristov križ. Gledanjem i štovanjem ikona i križa čovjek – kršćanin se posvećuje i istovremeno dolazi do uzvišenijeg duhovnog znanja, do pobožanstvenjenja. S točke gledanja istočne Crkve, svete su ikone i križ učitelji dubokog smisla. Ona posvećuje oči onoga tko je stuje i njegov um uzdiže do spoznaje Boga.

U kalendaru istočne Crkve prva se nedjelja Velikog posta naziva i Nedjelja

pravoslavlja. Taj je blagdan posvećen sjećanju na pobedu nad ikonoborstvom i ponovnom uvođenju štovanja ikona u Carigradu 843. godine. Ponovno uvođenje štovanja ikona smatra se jednom od velikih pobjeda kršćanskog pravovjerja. Štovanje ikona i danas je jedna od najznačajnijih odlika istočne Crkve. Iz svega toga možemo naslutiti da upoznajući se s teologijom ikone zapravo se upoznajemo i s najvažnijim istinama kršćanske vjere.

Pojam *ikona* (slika, oblicje, obraz) dolazi od grčke riječi *eiko* ili glagola *eikon* u značenju *ličim, sličan sam, nalik sam, izgledam, isti sam*. Riječ ikona se upotrijebjava za označavanje vjernog umjetničkog slikanja ili oblikovanja, predstavljanja ili kopiranja lika jednog bića, lica ili predmeta. Važno je istaknuti da navedeni izraz predstavlja isključivo nešto što je stvarno i istinsko, tj. ono što se odnosi na uzor i prototip, a ne na nešto što je prividno, izmišljeno, zamišljeno i nepostojeće. Stav je svetih otaca Crkve da se samo slika stvari koje ne postoje naziva idolom ili kumirom kao što su npr. skulpture bogova koje je izmisnila grčka mitologija. Jedan od razloga ikonoklazma u Bizantu u VIII. stoljeću je to

što su ikonoborci poistovjećivali ikono-poštovanje i idolopoklonstvo.

Postojalo je uvjerenje da je prikazani lik stvarno, suštinski prisutan u samom prikazu. Ovakva su uvjerenje u starom svijetu postojala kod istočnjačkih naroda koji su vjerovali da su njihovi bogovi ili vladari realno prisutni na slikama ili u skulpturama. Svaki napad ili uništanje takvog prikaza smatralo se pobunom protiv onoga koga takva slika ili skulptura prikazuje. U poimanju ikone u Crkvi istočne tradicije, koje se zasniva na biblijskom poimanju i svetoj predaji, iako su sveta ikona i njezin uzor u čvrstoj vezi, nikada se u potpunosti ne poistovjećuju. Može nam se činiti da je ovo u stvarnosti apsolutna razlika. Suvremeni čovjek nije sklon vjerovati u vezu predstavljenog lika s onim koga predstavlja.

IKONA I ČOVJEK

Danas znamo da je svijet čovjeku iz prošlosti bio uvelike nepoznat. Da bi-

smo bili sigurniji, u suvremenom svijetu se oslanjamо na znanost kako ne bismo bili robovi zastarjele slike svijeta. Utopiko nismo skloni otvarati tvrdavu svoga *ja* kontaktu sa skrivenim svijetom u kojem veze između različitih razina stvarnosti i te kako postoje. Hrabrost i mogućnost očuvanja psihičkog zdravlja i integriteta ličnosti u kontaktu s uznemirujućom životom stvarnošću veza vidljivog i nevidljivog svijeta daje nam samo prava i istinita vjera. A ikone su pravo mjesto provjere vjere, portal za povratak u nevidljivi Božji svijet iz bezdušnog, mehaničkog, suvremenog svijeta koji se sve više zahuktava u stremljenju prema ništavilu.

Stari zavjet pripovijeda svetu povijest, otpad čovjeka od Boga i mukotrpni povratak Bogu iz svijeta u kojem je čovjek svojom voljom postao igračka različitijih duhovnih sila iz svijeta idola. U Starom zavjetu slikarstvo i kiparstvo nisu odbacivani kao štetni i nekorisni tako da su postojale slike i simboli u jeruzalemском Hramu. Bilo je zabranjeno prikazivanje nevidljivog Boga. Biblijski je stav da je nemoguće ikonično prikazivanje nevidljivog Boga. Kod Izabranog Naroda zapravo je bilo zabranjeno prikazivanje kipova ili slika u liturgijske svrhe kako se ne bi dogodilo da im ljudi služe kao Bogu. Budući da su idolopoklonički narodi pravili idole svojih bogova, starozavjetni Zakon zabranjuje izradu takvih idola kako bi se spriječio pad Izraelaca u idolopoklonstvo.

Hebrejski izraz *celem* septuaginta prevodi grčkom riječju *ikon* u značenju *ikona, slika, lik, obraz* ili latinski *imago*. Ovaj izraz označava duboki odnos onoga što je prikazano s Bogom Stvoriteljem. Apsurdno bi bilo pomisliti da

čovjek po vanjskom izgledu nalikuje na Boga. U Starom zavjetu Izraelci su čuli Božji glas ali njegovo lice nisu mogli vidjeti. Božja zapovijed ne zabranjuje izradu likova u apsolutnom smislu, već pravljenje likova Boga koji bi se štovali kao idoli.

Crkva je ostala vjerna ovoj svetoj predaji i ne bi nikad likovno prikazala Boga da se On nije utjelovio. Sjedinjenje Bog i čovjeka u Kristu temelj je njegovog likovnog prikazivanja. Utjelovljenjem je postao vidljiv i potpuno opisiv i od tada se kao Bogočovjek prikazuje na ikonama. Može se reći da nevidljivi Bog svojim utjelovljenjem opisuje sebe, slika sebe. Mi se klanjamo objema prirodama u Kristu jer su u njemu ono čovječansko i Božje postali jedno, nerazdvojivo i nepomičešano. Samo njega – Boga obožavamo, a ikone poštujemo jer njihovim štovanjem stižemo u Božje naručje.

U novozavjetnim spisima izraz *ikona* je ispunjen novim sadržajem. Spasiteljeve riječi „Tko je video mene video je i Oca“ upućene su samo onima koji gledajući na čovjeka Isusa Krista u isto vrijeme duhovnim očima sagledavaju njegovo božanstvo koje je zajedničko Ocu i Duhu Svetom. On, koji je Bog, izvolio se pojaviti u našem ljudskom tijelu kako bismo mi mogli vidjeti na ikonama onoga koji se utjelovio u Isusu Kristu – Boga. Po Kristu je čovjek ponovno postao slika Božja – ikona, koju je naslikao najbolji ikonopisac – Isus Krist i tako kao umjena slika čovjek pokazuje ljepotu svojega Uzora tj. originala, prototipa – samoga Boga.

Već na prvi pogled jezik ikona se razlikuje od jezika ostalih likovnih umjetnosti. Sve do pojave avangardne umjetnosti XX. stoljeća, zapadno je slikarstvo

bilo određeno centralnom perspektivom. Centralna, tzv. objektivna perspektiva karakteristična je za fotografiju, film i video. Perspektiva na ikonama sasvim je drugačija. Naziva se obratna ili bizantska perspektiva. Ona je drugačija budući da se linije pogleda promatrača ne skupljaju u nekoj zamišljenoj točki na prikazu, nego se šire, razilaze u odnosu na promatrača. Tako čovjek pred ikonom nije gospodar niti virtualni vlasnik svijeta koji promatra, već sudionik u Božjoj tvorevini. Razbijanje iluzije doprinosi i policentričnost ikona i freski. Više centara pomažu nam da likove i predmete sagledamo iz više uglova odjednom, da se ne zadovoljimo promatranjem iz samo jedne, monokularne, kiklopske točke promatranja. Zapadna je likovna umjetnost ovaj ikonični pristup prihvatile tek početkom XX. stoljeća.

Ikone prikazuju i više vremenskih faza istog događaja. Događaj se promatra iz perspektive kraja vremena koji uključuje podjelu vremena na sadašnje, prošlo i buduće. Otuda se na istoj fresci ili ikoni isti lik pojavljuje i po nekoliko puta. Na ikonama nema sjena. Dok je kontrast svjetla i sjene u zapadnoj umjetnosti jedno od najvažnijih izražajnih sredstava, na ikonama je sve iznutra osvijetljeno nestvorenom Božjom svjetlošću. Nositelji sjene su samo bića zla, nakazno smanjena u samourušavanju bez osnove postojanja u Bogu.

Ikone prikazuju svijet i čovjeka već preoblikovane u eshatonu, u događajima s kraja povijesti kada će Bog biti sve u svemu i ništa neće postojati izvan Boga i izvan njegove svjetlosti. Ikona je jedna vrsta jezika koji, na svoj način, crtežom i bojama, izražava učenje Crkve. Riječ je o teologiji koja se izražava pomoću boja,

crteža, slika i oblika. Međutim, to ne znači da je ikona neka vrsta hijeroglifa ili svete zagonetke koja prevodi vjerske istine jezikom konvencionalnih znakova. Ikona se predstavlja kao otvoreni prozor kroz koji gledamo u eshaton, u osmi dan, Božji nezalazeći dan. Na ikoni je prikazan Duhom Svetim obnovljeni i preoblikovani čovjek. Vidljivi lik Isusa Krista prikazan na ikonama uznosi nas ka njegovom nevidljivom božanstvu i uvodi nas u zajedništvo sa živim i trojstvenim Bogom. On je čovječe lice Boga.

IKONA I VJERA

Opće je poznata činjenica da je u ranokršćanskoj Crkvi bio raširen jezik simbola. Taj se simbolizam – među ostalim – objašnjava nužnošću da se putem umjetnosti izrazi istina koja se ne može neposredno predstaviti. S druge strane, skrivanje otajstava kršćanske vjere na izvjesno vrijeme od onih koji su se tek spremali za krštenje ustanovili su svetioci. Oni su već postojeće simbole ispunili novim dogmatskim sadržajem i novim kršćanskim značenjem. Ranokršćanska umjetnost ima još jednu osobinu. U prikazivanju lica – osoba, zadržava se na minimumu detalja i maksimumu izražajnosti. Umjetnici su jednostavnost izraza otvarali duhovnom pogledu koji je u tom izrazu prepoznavao onaj sadržaj koji je primljen vjerom. Umjetnik je također svoju umjetnost čistio od svega individualnog. On je ostajao u anonimnosti. Djela se nikada nisu potpisivala. Njegova osnovna briga bila je usredotočenost na prenošenje poklada vjere. Zato je umjetnik bio pozvan da se odrekne samodovoljnog estetskog uživanja i da koristi svu ljepotu stvorenoga svijeta kako

bi svjedočio uzvišenost onog nebeskog. Njegov je jezik trebao biti vrlo jasan i pristupačan. Ikona je, dakle, iznošenje plana i poretku spasenja koji – sažeto rečeno – poručuje da je Bog postao čovjekom da bi čovjek postao bogom. Smisao postojanja svetih ikona sastoji se u tome da – s jedne strane – svjedoče istinitost Božjeg utjelovljenja, a da – s druge strane – iskustveno svjedoče stvarnost milosti Duha Svetoga koju čovjek prima u Crkvi kao dar Trojstvenog Boga. Upravo je to najveća razlika između crkvene i svake druge umjetnosti.

Između predstavljenog, izobraženog lika na rukotvorenim ikonama i čovjekokršćanina postoji uzajamna živa komunikacija, dijalog. Gledajući i štujući ikone čovjek dolazi do istih saznanja važnih za njegovo spasenje koja stječe čitajući ili slušajući čitanje Svetog pisma. Po učenju svetih otaca, sadržaj evanđelja i ikona je otkrivanje nove stvarnosti koja je nastala nakon Božjeg utjelovljenja, tj. njegovim ulaskom u ljudsku povijest. Ikona je jedan od načina prenošenja Objave, usporedo s usmenom tradicijom i Svetim pismom. Ikone i evanđelja objavljaju i svjedoče tu istinu s tom razlikom što se u jednom slučaju to čini riječju, a u drugom slučaju bojom. Zbog te se činjenice ikone s pravom nazivaju teologijom u bojama.

Osnovna karakteristika jezika ikone je da je on molitveni, himnički i slaveći. Čovjek štujući i gledajući svete ikone shvaća da se u Bogočovjeku Isusu Kristu materijalni i duhovni svijet nalaze u neraskidivom jedinstvu. Čovjek vidi da je Isus Krist sjedinio nebo i zemlju te duhovno i nevidljivo spojio s vidljivim i materijalnim. Vjernicima je kroz štovanje ikona omogućeno da shvate tajnu

utjelovljenja Boga-Riječi, tj. da shvate kako se On objavio u Isusu Kristu kao prirodna ikona Boga da uspostavi i duhovno preoblikuje palog čovjeka koji je stvoren na sliku Božju. Jednom riječu, ikone nam objavljuju otajstvo i istovremeno svjedoče da je uzrok zbog kojeg se Bog-Riječ utjelovio – naše spasenje! Ikone nam objavljuju našu Bogolikost, odnosno Kristolikost. Jezik ikone je jezik koji čovjeka podsjeća da je slika Božja. Ikona svjedoči Božje postojanje ljubavlju, a ne dokazima. Ikonopisanje je umjetnost neosjetljiva na materijalnu stvarnost koju uočava uobičajna optika. Ikonopis gledatelju nameće svoje vlastite principe – poučava ga pravom, istinitom viđenju cjelokupne stvarnosti. Taj pogled otvara vjerniku jednu dublju, duhovnu i proročku stvarnost. Ikonopisac ne izražava nešto neodređeno ili maglovito, nego očituje samo objavljenu istinu. On – štovatelj kanone ikonopisanja – poziva ikonoštovatelja da stupi u živi odnos sa svetim likovima ikonično prikazanima na svetim slikama. Osim vjere, štovatelja ikona mora krasiti duhovna čistoća i svetost života. Ikone su namijenjene svakom čovjeku-kršćaninu, nevezano za njegovo obrazovanje, položaj, zvanje ili duhovnu zrelost.

Ikonograf mora biti karizmatična osoba koja stvara oblik – ikonu, uz sudjelovanje Duha Svetoga. Ikonografi – oblikovatelji svetih ikona – bili su nadahnuti milošću Duha Svetoga kao što su to bili crkveni oci i himnografi. Ta im je milost bila vodilja koja im je pomagala da štovatelje ikona dovedu u živu zajednicu sa svetim likovima prikazanima na svetim slikama. Ovo pokazuje da u crkvenim nauku postoji tjesna veza između teologije, umjetnosti i kršćanskog života. Ikonopisac najprije u Crkvi doživljava

ljubav Trojedinog Boga i otajstvo utjelovljenja Sina Božjega. Tek tada, duhovno pripremljen postom i molitvom, počinje bojim izražavati ono što je doživio u susretu s utjelovljenim Bogom-Riječju. Ikonopisac nije individualist nego produhovljena i ocrkvenjena osoba, neodvojiv od zajednice vjernika tj. Crkve. Zato je ikona izraz vjere ikonopisca u okviru i samo u Crkvi kao zajednici onih koji vjeruju. Kao što je duhovni nutarnji sadržaj ikone dostupan samo Bogom nadahnutim ikonopiscima, tako je taj sadržaj dostupan samo Duhom Božjim ispunjenim štovateljima ikone. Zato ikonu može shvatiti samo onaj tko je vjernik. Štovanje ikona vjerniku pomaže da uviјek bude duhovno budan i da traži dar s visine.

Povijesna je činjenica da su narodi koji su prihvatali kršćanstvo u isto vrijeme prihvatali i ikonopisni jezik koji je nastao na kršćanskom Istoku. On je prihvaćen kao iskustveni izraz istine koju

primaju. Ikonopisni se jezik ne prihvata pasivno, već aktivno u odnosu na lokalnu umjetničku tradiciju. Svaki narod izgrađuje svoj vlastiti umjetnički izričaj i na taj način ostvaruje mnogovrsnost u jedinstvu. Tako se kroz povijest u pojedinim dijelovima kršćanskog svijeta istočne tradicije razvijaju različiti stilovi ikona. To pokazuje da slikanje drevnih uzora nije puko kopiranje jer ono omogućuje ikonopiscu da se i te kako istinski stvaralački izrazi. Zato nikada nećemo naći dvije potpuno istovjetne ikone. Ikona postaje ikona kad je Crkva prizna, kad prepozna njenu podudarnost s iskonskim likom – prototipom. To pravo pripada samo Crkvi. Slikarevi su samo rad i tehnika, a uređenje onoga što se slika potječe od časnih otaca. Na zapadu je slikarska proizvoljnost uronila u duboku sekularizaciju. Ikona je neodvojiva od liturgije. Organski je s njom povezana. Ukoliko bi se kultura odvojila od litur-

gije, ona bi izgubila svoj duhovni, sveti karakter (kult=kultura). Ikonu kao kulturni predmet ne možemo razumjeti izvan liturgije kao što ni kulturu ne možemo razumjeti ako je odvojena od liturgije jer je liturgija njezin životni prostor. Cilj kršćanske kulture da čim više ono božansko ostvari u čovjeku i svijetu oko njega, tj. da utjelovi Boga u čovjeku i svijetu. Kada je istinita, kultura nastala iz kulta vraća se na svoje liturgijske korijene. Slobodno možemo reći da je kršćanske kultura ikona Kraljevstva Nebeskog. U ikonama je sve prožeto nebeskim, duhovnim, drugim prostorom i vremenom. One prikazuju nebeskog čovjeka u kojemu je zasjala nebeska svjetlost. Riječ je o slici Kraljevstva Božjega. Ikone imaju i pedagoško-poučni ali i duhovni sadržaj koji čovjekovu dušu uznosi Bogu. na prvom je mjestu ipak njihovo svjedočenje o istinskom otajstvu Božjeg utjelovljenja. Ikona nije puko prikazivanje minulih događaja, ona je utjelovljena milost, prisutnost milosnog života i posvećenja. Zajednički cilj ikone i Svetog pisma je da čovjek dovedu do spasenja, da čovjek – upalivši u sebi oganj vjere i ljubavi – u sebi upali lik Onoga na čiju je sliku stvoren. Primajući po vjeri milost Duha Svetoga, čovjek ponovno postaje istinska ikona Božja, postaje živa slika Isusa Krista.

Suvremena sakralna umjetnost te duhovno, pastoralno i katehetsko promišljanje u našoj Crkvi svakako bi moglo i trebalo u svojem djelovanju intenzivno posegnuti u bogatu riznicu naše ikonografske tradicije i u izvornoj je interpretaciji ponuditi vjerniku i društvu današnjice kako bismo u suvremenosti i po ikonama svijeta prepoznali nazočnost Vječnosti u našem vremenu.

DUHOVNI POZIV

Bog u srca svojih vjernika stalno sije Bjeljevimo duhovnog poziva, a poziva je raznih. Neki pozivi su za svećeništvo ili redovništvo, a neki su pak za svjetovna zvanja i te zajednice su živi organizmi i danas.

Povijest svjetovnih redova započinje reformom Grgura VII., koja je bila i klerička i laička, a imala je za središnju ideju povratak evanđeoskom životu. Na našim prostorima postoje: svjetovni red sv. Franje, bratstvo sv. Dominika i oblati sv. Benedikta, i svima je zajedničko da njihovi članovi u svijetu i u svom staležu žive duh redovničke ustanove, provode apostolski život i teže kršćanskoj savršenosti. Kroz ovaj članak predstaviti ćemo neke od njih.

Oblati svetog Benedikta

Oblast je kršćanin, svjetovnjak ili svećenik, u Pravilu sv. Benedikta i životu

jedne određene monaške zajednice nalaže evanđeoski poticaj da Boga u svemu slavi, očituje i produbljuje zajedništvo u Kristu i njegovoj Crkvi. Sam naziv *oblat* znači *prineseni* što znači da prinosi svoj život Bogu po darivanju bližnjima. Zahodno s drugim kršćenicima živi Kristovo pashalno otajstvo, a zajedno s monasima ostvaruje ga obraćeničkim životom umiranja grijehu i življena Kristu.

Nadahnut Duhom Svetim i potaknut monaškim zavjetom stalnosti u svojoj zajednici slavi Boga najprije u svojoj obitelji. Pozvan je da daje vlastiti doprinos svojoj kršćanskoj zajednici (župa, biskupija) i u svojim građanskim dužnostima (posao, politika, sindikati...)

U svom duhovnom životu oblat stavlja u središte liturgijsku molitvu. Svaki dan moli barem jednu molitvu časoslova, dajući prvenstvo jutarnjoj i večernjoj.

Sukladno monaškoj predaji, oblat osobito njeguje božansko čitanje, lectio divina, kao životno čitanje Riječi Božje, a slušanje iste ostvaruje predanim radom u poslu kojim se bavi, „da se u svemu slavi Bog“.

Oblat je snažno povezan s monaškom zajednicom, u okvirima svojih mogućnosti, sudjeluje s njima u liturgijskim slavljima i drugim važnim događajima te je povezan s ostalim oblatima i sudjeluje u zajedničkim duhovnim obnovama.

Oblacija je čin odobren od Crkve kojim se krščanin prinosi Bogu, obvezujući se na trajno obnavljanje krsnog posvećenja prema benediktinskoj duhovnosti, u stvarnoj povezanosti s određenom monaškom zajednicom.

Postulant, upoznat sa zahtjevima oblatske službe, upućuje poglavaru zajednice zamolbu da stupi u oblatsku pravu. Ako mu je želja prihvaćena, započinje svoj oblatski novicijat, tijekom kojega će proučavati Benediktovo Pravilo i monašku duhovnost. Po završetku novicijata slijedi oblacija odobrenom obredu. Ime se oblata upisuje u oblatski imenik, a povelja oblaciјe pohrani u samostanu.

Oblacija nije monaško posvećenje, ali ima obilježe trajnog obećanja Bogu. Ipak, po odluci oblata ili njegove monaške zajednice, oblatska služba može prestati.

Monaške zajednice sv. Benedikta imaju otvorena vrata svojih samostana i srca za sve one koji žele doživjeti duhovno iskustvo njihovog načina života odvajajući se od „svijeta“iza kamenih zidova u tišinu kako bi čuli što im Bog želi reći.

Laičko bratstvo Svetog Dominika

Neki vjernici potaknuti Duhom svetim da žive po duhu ili karizmi svetog Dominika, pridružuju se Redu posebnim obećanjem prema vlastitim statutima.

U laičko bratstvo sv. Dominika može biti primljena svaka katolička osoba dobrog ponašanja i praktičnog kršćanskog života, koja je primila sakramenat svete potvrde i navršila 18 godina, te teži većem savršenstvu i apostolatu u duhu Dominikanskog reda. Odlikuju se vlastitim duhovnim životom i služenjem Bogu i bližnjem u Crkvi. Kao članovi Reda sudjeluju u njegovu apostolskom poslanju studijem, molitvom, i propovijedanjem prema svojem položaju laika.

Po primjeru svetog Dominika, svete Katarine Sijenske i drugih velikana dominikanskog reda, daju svjedočanstvo svoje vjere, osjetljivi su na potrebe svoga vremena i stavljaju se u službu istine, pozorni su na glavne ciljeve suvremenog apostolata Crkve, a posebice se brinu o istinskom milosrdju prema svim oblicima patnje, u obrani slobode te promicanju pravde i mira.

Potaknuti karizmom Reda svjesni su da njihova apostolska djelatnost proizlazi iz obilja kontemplacije.

Život bratstava se sastoji u tome da svaki pojedinac nastoji živjeti prema duhu blaženstva istinskim bratskim zajedništvom što se očituje u svakoj prigodi djelima milosrđa i zajedničkim djeljenjem među članovima bratstva, osobito onima siromašnima, bolesnima i molitvom za pokojnike.

Surađujući u apostolatu braće i sestarsa Reda, članovi bratovština aktivno sudjeluju u životu Crkve, uvijek spremni na suradnju s drugim apostolskim skupinama.

Kako bi uspjeli u ostvarenju svoga poziva, koji je neodvojivo istodobno kontemplativan i apostolski, laici svetog Dominika poglavito se služe sljedećim izvorima: slušanje Riječi Božje i čitanje

Svetog pisma, posebice Novog zavjeta; po mogućnosti svakodnevno sudjelovanje u liturgijskom i euharistijskom slavlju; često pristupanje sakramentu pomirenja; liturgijska molitva časova s čitavom Dominikanskom obitelji, kao i osobna molitva, meditacija i krunica; obraćenje srca duhom i vršenjem evanđeoske pokore; ustrajno proučavanje objavljene istine i trajno promišljanje suvremenih problema u svjetlu vjere; po-božnost Djevici Mariji, prema tradiciji Reda, kao i našem ocu svetom Dominiku i svetoj Katarini Sijenskoj; povremene duhovne rekolekcije.

Cilj dominikanske formacije učiniti je odraslima u vjeri, kadrima primiti, slaviti i navijestiti Božju riječ. Svaki dominikanc treba biti pripremljen za propovijedanje Božje riječi. Tim propovijedanjem izvršava se proročka služba krštenika, osnaženog sakramentom potvrde. U današnjem svijetu propovijedanje Božje riječi uključuje posebice obranu ljudskog dostojanstva, života i obitelji. Briga o promicanju jedinstva kršćana, dijaloga s nekršćanima i s onima koji ne vjeruju, sastavni je dio dominikanskog poziva.

Kako bi bili pridruženi Redu, članovi bratstava trebaju položiti zavjete ili dati obećanje kojim se formalno obvezuju da će živjeti po duhu svetog Dominika i obliku života kojeg propisuje Pravilo. Zavjeti ili obećanja su privremeni ili stalni.

Bratstvo je prikladno sredstvo kojim se hrani i potpomaže posvećenje svakoga u njegovu pozivu. Ritam sastanaka razlikovat će se prema bratstvima. Revnost na tim sastancima svjedoči o vjernosti svakoga. Mjesnim bratstvom upravlja njegov predsjednik sa svojim vijećem koje preuzima punu odgovornost za upravu i

administraciju bratstva. Vijeće se bira na način i vrijeme određeno posebnim Pravilnikom. Vijećnici biraju predsjednika između članova Vijeća. Duhovnik (brat ili sestra) pomaže u doktrinarnim stvarima i duhovnom životu.

Jedno takvo bratstvo, pod duhovnim vodstvom o. Jose Ćirka, djeluje u Splitu pod okriljem crkve sv. Dominika.

Dominikanski red posljednjih nekoliko godina doživjava svojevrsnu renesansu, što jasno daje do znanja kako je njihova karizma svevremenska, nadasve moderna, prepoznata i potrebna današnjem svijetu.

Papa Franjo nas je uoči nedjelje Dobrog Pastira podsjetio da Bog poziva neovisno o grijesima, pogreškama, manama i svim nesavršenostima. Nije On koji nas ograničava, već mi sami sebe.

Maja Duspara

TAKAV JE MOJ BOG

Razmišljanja naših krizmanika o Bogu i vjeri

Moj Bog je uz mene. Uvijek kada mi je teško, On mi pokaže put. Kada sam tužan, razmislim i promislim: možda je Bog tako htio. Od kada znam za sebe i svoju obitelj, Bog je uvijek bio uz nas u sretnim i tužnim trenutcima. Uvijek nam je davao vjeru i ljubav. Moja obitelj i ja često razgovaramo s Bogom kroz molitvu. Obično molimo prije ručka i prije spavanja. Moj otac nije često kući jer radi na brodu. Znam da radi zbog ljubavi prema meni. Vjerujem da se pomoli za mene kada nismo skupa. Često molim za zdravlje mojih najbližih, za ljubav i, naravno, za školovanje. Moj Bog je svjetlo u duši i nadam se da će to svjetlo još dugo gorjeti.

Toni Ugrin, krizmanik

Kada sam bio dijete za mene je Bog izgledao kao iz bajke. Živio bi na nebu s mnogo andela i radio bi razna čudesa. Meni tada nije bilo jasno zbog čega taj Gospodin toliko znači mnogim ljudima.

U djetinjstvu upoznao sam ga pobliže, shvatio sam kako On zaista zaslужuje našu najveću ljubav i poštovanje. Tijekom adolescencije i u ovom vremenu, moj se odnos s Bogom cijelo vrijeme mijenja. Ponekad vjerujem, ponekad ne.

Imam osjećaj da nije uz mene kada mi je najteže. Roditelji mi cijelo vrijeme govore da je On prisutan u svakom trenutku našeg života. Vjerujem im, ali - kada bi On barem pokazao neki znak Njegove sveprisutnosti... Znam da to ne može napraviti jer bi u tom slučaju ljudi izgubili slobodu odluke vjerovati ili ne, koju nam je On dao.

Volio bih Boga još više upoznati tijekom života te s ljubavlju i zajedničkom suradnjom ispuniti svoje poslanje za ovozemaljski svijet, biti što sličniji Gospodinu. Potrudit ću se nakon sakramenta Potvrde što više živjeti u duhu svoje vjeće i učiniti svog Gospodina Svemogućeg ponosnim.

Frane Franić, krizmanik

Kad sam bio mlađi, roditelji i baka često su mi govorili o važnosti Boga i vjere u životu. Tada sam to prihvaćao, išao na mise s roditeljima i često se molio. Tada je život, moram priznati, bio ljepši i sigurniji. Jedina mi je briga bila škola, a za sigurnost u životu brinuo se Bog.

Godine su prolazile, a moja je vjera nekako slabila. Manje sam išao u crkvu i rijede se isповijedao, dok sam prije molio i tri puta dnevno. Budući da sam bio manje vjeran Bogu, u životu sam se osjećao nesigurnije.

Znam da je Bog svemoguć i da je bez njega vrlo teško živjeti. Iako ateisti žive bez Boga, znam da ja to ne bih mogao. Oni ne znaju kakav je osjećaj kada uviјek imaš nekog tko je kraj tebe i tko te štiti.

Za mene je Bog kao čovjek, kao i mi, ali koji ne griješi, lako prašta, pomaže i

može se na Njega uvijek osloniti. On je osoba koja će te uvijek štititi iako ti nje- ga zanemariš. Takav je Bog. Ako te ateist pita tko je Bog, to nije teško opisati. On se nalazi u raju, a do raja nije teško doći, samo moraš biti dobar. a do raja će te voditi pjesma anđela. Ako, pak, zapneš na putu do raja, Bog će ti pomoći, samo moraš moliti i vjerovati.

Sada kada je vrijeme krizme, puno sam bliže Bogu nego inače. Molim se svaki dan, idem nedjeljom na misu i redovito se ispovijedam. Nadam se da će to i održati.

Nakon svega što sam do sada prošao, shvatio sam da je sve puno lakše kad moćiš i redovito ideš na mise. Možda neki u to ne vjeruju, ali - pokušajte, nećete požaliti!

Ivan Krajina, krizmanik

Imam 16 godina, istina! Vjerujem u svog Boga. Kada sam bila mlađa doživljavala sam ga, naravno, na drugačiji način, usputno... Ne mareći toliko. Doživljavala sam ga kao nešto veliko, neshvatljivo i misteriozno. U nekim se dijelovima još slažem s tim. No, danas znam da je On tu, moj Bog!

Nije bitno jesam li tužna, razočarana ili presretna, duboko u sebi znam da postoji netko tko me uvijek čuva i gleda na mene. Svaki dan, barem jednom, razgovaram sa svojim Čuvarom, onim koji u meni budi duboke osjećaje: ljubav, strahopostovanje, iskrenost i isto tako određuje granicu mojih misli, dobrih i loših odluka. Svaka molitva, odnosno razgovor s Bogom, daje mi snagu. Ne mogu to opisati, no smiruje me. U kakvoj god situaciji se nalazim, On je taj kojemu se uvijek mogu obratiti. Na neki način, kroz taj razgovor saberem misli i uvijek me povede na pravi put. Naravno, postoje dani kad skrenem s tog puta, ali za to ne mogu okriviti Boga. Takve situacije smatram svojim propustima.

Mnogi ljudi se ne bi složili s onim što iznosim. Smatram da svi moramo imati nešto u što možemo vjerovati, nečemu se nadati... Vjerujem u svog Boga koji je tu za mene i ja za Njega. Vodimo dubok razgovor. Koliko god stoji činjenica da u aktivnostima u odnosu na svog Boga nisam uvijek ustrajna, znam da bez Njega ne bih mogla živjeti, bez Onoga koji me uvijek gura naprijed!

Natalli Jerković, krizmanica

ON BIJAŠE NJIHOV PUT!

Sveci!?
O njima će-
sto imamo ne-
jasne predodžbe.
Tko su oni? Neke
smo na ovim našim pu-
tovima sreli, s njima razgo-
varali, jeli i pili, ali ih nismo
prepoznali. Oni su potekli iz naših
kuća, s naših ognjišta, iz naših sela i
gradova. Sasvim obični ljudi! Neki su bili
snažni, a na svoju snagu se nisu oslonili. Bili su i
u strahu, ali su povjerovali Njemu koji reče: „Ne
bojte se!“ Svoje male svakodnevne poslove su
predano obavljali. Neki su bili i bogati, ali do
bogatstva nisu držali. Ni patnje nisu bili
lišeni. Gledajući u Kristov križ, svoj križ s u
nosili. Bili su i mučeni, a za mučitelje su molili.
Oskudijevali su, a tude poželjeli nisu. Bog
je bio njihov izbor i njihovo boga-
stvo. Padali su na putu i
ustajali s Kristom. On
bijaše njihov
Put!

don Pavao Piplica

HODOČAŠĆE SVETOM KRIŽU NA ČIOVO

„Smisao nošenja vlastitog križa možeš vidjeti samo gledajući Njegov križ“

Naša župa je i ove godine već po osmi put, zajedno sa članovima zajednice Novo rađanje hodočastila Svetom Križu na otoku Čiovo.

Sveti Križ, zaboravljen je svetište gdje se davne 1600. dogodilo čudo. Na Veliku subotu krv je prokapala iz rana Kristovih i Isus je na križu okrenuo glavu na drugu stranu. Samom čudu svjedočili su braća dominikanci koji su tada boravili u samostanu. Nedugo potom brojni vjernici dolaze hodočastiti Svetom Križu. Papa Eugen IV. dodijelio je potpuni oprost od sedam godina svima koji na blagdan Kristova Uzašašća na nebo po-hode tu istu crkvu, isповjede se, pomole i ostave milodar za potrebe crkve. Od vremena kada se dogodilo čudo Križa, datira blagdan "suhi petak" – dan kada se suše Isusove rane. Tada prior pomaže rane pamukom, a onda tim pamukom blagoslivlja puk. To je prvi petak nakon Uzašašća.

Unatoč lošem vremenu, tamnim oblacima koji su pokrili nebo, tridesetak hodočasnika okupilo se 17.03. (u subotu) oko sedam sati u našoj crkvi. Nakon jutarnje svete mise, don Ante ih je uveo kroz razmatranje o Isusovim ranama na Njegovom križnom putu te na taj način ukazao na sami put čovjekova trpljenja te da naša korizma ne traje 40 dana već da mi svoj križ nosimo na svojim rama-nima svaki dan.

Nakon klanjanja i ljubljenja križa, hodočasnici su se uputili ulicama grada Splita noseći križ kao svjedočanstvo vjere, ufanja i ljubavi u Onoga koji je za

nas život dao. Na putu su im se priključili i hodočasnici koji su tog jutra krenuli pješke iz crkve Svetog Križa u Velom varošu.

Korak po korak, i tako tridesetak kiliometara, stopama Krista, blagoslov su nosili ulicama grada Splita, Solina, Kaštela, Trogira i otoka Čiova. Molitva je odzvanjala i nadglasavala dnevnu buku gradova, automobila, ljudi... Svakom hodočasniku bi se oči napunile suzama i srce nadom i radošću kada bi vidjeli pobožne reakcije ljudi koji ih susreću. Osmijeh na licima, znamen križa, poklon križu, priključivanje moliteljima u moli-tvi, samo su neki od trenutaka koji zauvijek ostaju zabilježeni u njihovim srcima, te su oni kao melem svakom dobivenom žulju na tom putu.

Prolazeći kolijevkom kršćanstva za naš narod (Solin i Split), pohodili su crkvicu Svetog Dujma u Dujmovači, crkvu Svetog Jurja u Kaštel Sućurcu, crkvu Svetog Jeronima u Kaštel Gomilici, crkvu Svetog Mihovila u Kaštel Kambelevcu, crkvu Svetog Petra u Kaštel Novom i katedralu Svetog Lovre u Trogiru. Ispred svake crkve bi se pomolili i zazvali blagoslov zaštitnika te crkve.

Hodočasnike je i ove godine na putu dočekala otvorena srca zajednica "Dobri pastir" u Kaštel Kambelovcu kod kojih su se malo okrijepili i odmorili.

Ove godine hodočasnike je dočekala i Župa Svetog Petra u Kaštel Novom, zajedno sa župnikom don Darijom Čorićem, gdje su imali organiziran ručak. Nakon odmora uputili su se u župnu crkvu gdje su zajedno sa župljanim imali poklon križu, razmatranje posljednjih trenutaka Isusova života. Ganuta srca s još većim žarom nastavili su svoj hod. Hodočasniciima se iz Kaštel Novog pridružilo tridesetak ljudi zajedno s don Darijom koji su, unatoč kiši, ipak odlučili po prvi puta krenuti s njima na hodočašće Svetom Križu.

U Svetište su hodočasnici stigli oko 17:30, tu su ih dočekali naši župljeni koji su iz Splita krenuli autobusom te mještani mjesta Arbanije. Svetu misu predvodio je naš župnik don Ante Žderić, a slavljenje naš bend koji slavi na večernjoj svetoj misi četvrtkom i nedjeljom. Snažan utisak je ostavio don Ante svojom propovijedi o križu, Isusovom trpljenju, te koji je smisao nošenja vlastitog križa u životu nas vjernika.

Poseban trenutak je bila zajednička molitva Oče naš s pogledom uprtim u raspetog Krista čije su rane krvarile na Veliku subotu davne 1600. godine i koji nam viseći na križu raširenih ruku govori "Ovoliko vas ljubim".

Zahvaljujući molitvama hodočasnika ovo zaboravljeni hrvatsko svetište je oživjelo. Dao Bog da i dogodine hodočastimo našem raspetom Kristu noseći u srcu riječi don Ante „Isusa može, razumjeti samo onaj koji s ljubavlju nosi svoj križ. Ako nosiš svoj križ, a nisi zagledan u Kristov križ, tvoj križ bit će ti na propast i prokletstvo. Ljubav ti otvara oči da možeš vidjeti na križu Njegovu ljubav, nošenje svoga križa je blagoslov kada je

motivirano ljubavlju onoga koji nas gleda s križa”.

Nekim hodočasnicima ovo je bilo najljepše hodočašće po svemu onome što su doživjeli na tom putu i samo to hodanje po kiši koja je neumorno pada skoro cijelim putem bilo je posebno, jer je sam osjećaj trpljenja bio snažniji u njihovim srcima. Potvrdile su se riječi našeg don Ante koji je večer prije samog polaska na hodočašće na svetoj misi rekao hodočasnicima „Trjeti, moramo trjeti!

Hvala svima koji su hodali, molili, pjevali i trpjeli po vjetrovitom i kišnom vremenu, također hvala svima koji su otvorili vrata svojih župa te onima koji su za njih molili u svojim domovima kako bi ustrajali na tom putu. Posebno hvala našim sestrama klarisama koje su nam nesebično ustupile svoj samostanski križ i na čijim licima je bila neizmjerna radost zbog toga što njihov križ, koji je inače u njihovoј zatvorenoj klauzuri, može biti svjedočanstvo mnogima na

našem hodočasničkom putu. Neka vam svima Gospodin stostruko uzvrati.

Pozdrav u Isusu i Mariji!

Čisto srce stvori nam Bože i duh po-stojan obnovi u nama!

Nikolina Slavić

HODOČAŠĆE: ŠIBENIK I VRPOLJE

10. 3. 2018.

Vrijenac žive krunice, krenuo je, oku-pan sunčanim zrakama, na još jedno hodočašće. Cilj je Šibenik: posjet crkvi Svetе Lucije, katedrali Svetog Jakova i poznatom šibenskom svetištu Vrpolju.

Moja putovanja su do danas uvijek bila: gledanje kroz prozor, gdje mi je putovalo nebo i zemlja, a ja sam putovala u svojim mislima ili molitvama. Oči bi upijale meni neke čudne znakove, svega stvorenoga, što nam je Bog ostavio, kako bismo upravljali ovom zemljom, čineći dobro.

Međutim danas je putovanje išlo ne-kim čudnim tijekom, neplanirano, nešto novo.

U rukama sam imala Križni put, što ga je napisao don Ante Žderić, naš upra-vitelj. Pogled mi nije silazio s knjižice i umjesto kilometara neba i zemlje, prolazili su kilometri Križnog puta. Misli su mi bile u Jeruzalemu, gdje sam prolazila Kalvariju, gdje je sam Bog hodio. Stvarni ostatci koje je čovjek sačuvao, sebi za svjedočanstvo. Odzvanjale su mi Isusove riječi:

- Neka se ispuni Pismo
- Zašto me udaraš
- Majko, evo činim sve novo
- Ne plačite nada mnom, nego nad sobom i djecom svojom
- Bože moj, Bože moj, zašto si me ostavio
  - Sine evo ti Majke, Majko evo ti Sina
  - Žedan sam
  - Oprosti im Oče jer ne znaju što rade
  - Kažem ti još danas ćeš biti samnom u Kraljevstvu Nebeskom
  - Svršeno je
  - Oče, predajem duh svoj u ruke tvoje
- Duša se moja, uronjena u ovo Otajstvo Kristove muke, potresena, našla u Šibeniku. Svjetlosti shopping centra vratile su me u stvarnost i ovozemaljsko.
- Šibenik, kako ga stari Šibenčani zovu, Krešimirov grad, prvi put se spominje 1066. godine u darovnici Petra Krešimira. Status grada mu je dao 1169.

godine kralj Stjepan III. Nakon duge borbe s Trogirom, uspijeva izboriti vlastitu biskupiju 1298. Prvi biskup bio je fra. Martin Rabljanin.

Došli smo u crkvu Svetе Lucije. Benediktinski samostan, osnovan 1639., ima iznimne zasluge za razvoj školstva. Opatice godinama rade na čuvanju i obnovi baštinjenog kulturno-umjetničkog nasljeđa. U lipnju 2008. otvoren je stalni izložbeni postav samostanske zbirke, u kojoj su sakralni predmeti za liturgijsku uporabu, razne slike i skulpture, umjetnička djela, te stara rukopisna građa iz 17. stoljeća.

Ušli smo u crkvu u kojoj je bila sveta misa. Gledam, kip sv. Benedikta i njegove sestre sv. Skolastike. Sv. Benedikt me prati kroz život i jedan mi je od najdražih svetaca. Sveta misa mi je bila toliko potrebna, kao nikada do sada, kao žednom voda, gladnom kruha.

Klečim i zahvaljujem Bogu, a on mi pred oči stavi san koji sam davno sanjala: „Pitala sam Boga, kako će to izgledati, kakav će biti naš prelazak iz ovoga zemaljskog života u vječni“.

Sanjam: Hodam s prijateljicom kroz Radunicu, predio Splita, ispod tvrđave na Gripama. Smijemo se, pjevamo, trčimo i najednom ugledamo trešnju punu sočnih plodova. Punih ruku sjednjem na balvane koji su se nedaleko nalazili, grizem trešnje i sok mi se cijedi i osjećam kako su slatke. Najednom Isus sjedne kraj mene i upita me „Lidija...Što kažeš, eto i jedeš i smiješ se i mirišeš, govorиш, vidiš. trčiš..... Kako ti je sada... Slobodna, vesela i eto i gledaš mene... Eto ti odgovora“.

Da shvatila sam i dobila odgovor kroz san od samoga Gospoda. Hvala mu na tome.

Nisam se mogla skoncentrirati u muzeju, jer mi je duša bila potresena. Nisam

znala što se događa, kao da je netko drugi upravljao mojim koracima i mislima i pitala sam se: Bože, što to hoćeš od mene?

Otišli smo do Katedrale svetog Jaka. Restaurira se. To je najznačajnije graditeljsko ostvarenje 15. i 16. stoljeća, na tlu Hrvatske. Zbog iznimne vrijednosti, katedrala je 2000. godine uvrštena u UNESCO-v popis svjetskog kulturnog nasljeđa. Uočava se gotički, gotičko renesansni i renesansni stil gradnje.

Ručak je protekao u veselju i bili smo svi osupnuti. Duh Sveti je lebdio nad nama i u nama, kao ono kad je lebdio nad vodama. Bilo je dobro.

Zatim je put vodio u Vrpolje. Predivno mjesto, izolirano od buke, a opet tako blizu nje. Svetište je još u izgradnji. Gospa od okova. Marija ide čovjeku i skida sve okove. Štuje se punih 700 godina. Na tisuće vjernika hodočaste u to svetište. Odmah sam na zidu primijetila obještene okove. Original, koji je dokaz, čuda Gos-

pe vrpoljske. U doba Turaka, za vrijeme njihovih pustošenja po našoj zemlji, u Kninu je bio zatočen hajduk Radojica, koji je i opjevan u narodnim pjesmama, čekala ga je smrt vješanjem. Noć prije smaknuća, svesrdno se molio Gospo od Vrpolja i odjedanput su mu spali okovi i otvorila se vrata tamnice. Umakao je smrti zahvaljujući Gospo. Eto, sada ti okovi vise u tom glavnom svetištu Šibenske biskupije. Nakon svećenikovog izlaganja, trebalo je ostati 15 minuta u molitvi. Mene je nešto vuklo vani. Izašla sam i divila se predivnoj prirodi. Na rubu uzvišice, zapjevala sam jednu od meni dragih pjesama, svom Stvoritelju, u duhu ga zagrlila i zahvaljivala Mu.

Tako je došao i kraj našeg putovanje. Vraćajući se molili smo krunicu.

Iz svakog putovanja, naučim nešto. Tako sam danas postala svjesna, da se nisam do kraja, predala volji Božjoj. Nastojim, pa se tješim da je i to nešto.

Sve ima svoj kraj: dan i noć, odlazak i povratak, početak pisanja i završetak pisanja, samo postoji nešto što nikada ne prestaje, a to je ŽIVOT. Bogu hvala na njemu. Ne znamo i nitko nas nije ni pitao kada i gdje ćemo nastati, ali znamo da ćemo nestati s ovoga mjesta i preseliti se k Bogu.

Lidija Topić

IN MEMORIAM:

Č.S. DINKI FRANIČEVIĆ (1913.-2015.)

Sestra Dinka Franičević, rođena je 15. 11. 1913. u Vrboskoj na otoku Hvaru, a živjela je u samostanu sv. Katarine Sijenske na Škrapanama u Splitu.

Zavjetovala se s 23 godine, što znači 79 godina redovništva. Umrla je 21.11.2015. Tjedan dana prije smrti proslavljen je njen 102. rođendan.

O njenom životu pisano je i u izdanju „Slobodne Dalmacije“ povodom 100. rođenja pod naslovom “Misionarka Dinka iz Vrboske dočekala stotu na Blatinama”

U samostanu sv. Katarine Sijenske, njoj u čast služena je i sveta misa na kojoj su nazočile sestre dominikanke iz cijele Hrvatske, ali i brojni vjernici i svećenici koji su slavljenici uputili prigodne čestitke.

Kroz život je i dobro i loše primala iz Božje ruke, a ono što se tako prima, prima se sa zahvalnošću. Ovom svečanom euharistijskom žrtvom zahvaljujemo na daru života sestre Dinke, a njezin život dar je Crkvi. Zamislite samo koliko je u njenom životu bilo molitvi, vapaja, pa i suza za potrebe naroda, Crkve, ljudi! Sve je to predavala Bogu i Bog je sve to zapisao u svoj dlan – prilikom svećane euharistije je istaknula časna majka Katarina Maglica, poglavica Kongregacije sestara Andela Čuvara

Moja prijateljica Ana sjeća se da

je Dinka često ponavljala kao uzrečicu: „...neka Bog da živima „zdrovje“, a mrtvima pokoj duši“.

Iznad kreveta je imala fotografiju čudotvornog Križa, koji je plakao krvavim suzama, iz Vrboske gdje se svake godine slavi prvi petak u trećem mjesecu... „Zdravo križu, zdravo drvo, o kom visi jedan Bog, oko tebe kupimo se kao oko stijega svoga....“ to je Dinka znala pjevati kad su je posjećivali.

Službovala je od Skoplja, preko Šibenika, Biograda, Splita, pa sve do Žrnova na Korčuli. Bila je prava misionarka, svi su je znali. Između 1943. do 1945. u tadašnjoj Pučkoj kuhinji dijelila je hranu siromašnim stanovnicima Splita.

Uvijek je pomagala, toliko da bi često znala reći: „Bože, oprosti mi, nemam kad ni moliti“.

Zadnjih par godina bila je slijepa i oslabljenog sluha, ali sestra Dinka je uvijek svaki dan, bez izuzetka, molila u kapelici tri do četiri sata. Njezin andeo čuvar zadnjih 20-ak godina bila je dominikanka sestra Jordana, koja se zadnjih godina o njoj brinula.

Uvijek je bila živahna i bistrog uma.

U mlađim danima sestra Dinka bila je neumorna, po svedočenju starijih vjernika iz naše župe.

Uvijek je pomagala potrebitima, bilo bolesnima, bilo u kuhinji, sirotinji, starijima. Dan joj je bio prekratak za sve što je htjela obaviti. Uz sebe je uvijek imala neku sitnicu, koju bi dijelila.

Zahvaljujemo dragom Bogu što je bila među nama, u našoj župnoj zajednici.

Danica Tandara

PRVOPRIČESNICI 2017.

PRVOPRIČESNICI 2017.

KRIZMANICI 2017.

Mama svome cmizdravcu:

- * Konačno si prestao plakati!
- Nisam, samo se odmaram!

* Velečasni, da li baka Katica može u pakao gdje je plač i škrgut zuba?

- Može, ako je jako grijesila.
- * A kako će škrgutati?

Ona nema niti jednog zuba.

Po obrani doktorata, vrati se mladi svećenik iz Rima, pa se pohvali majci:

“Majko, doktorirao sam filozofiju!”
“Doktor filozofije? Bože dragi, kakvih sve bolesti ima na tom svijetu!”

- reče majka.

Dva dječaka sjede pred crkvom i promatraju svadbenu povorku. Nevjesta ulazi u crkvu u pratnji oca, a izlazi samo jedno sa suprugom.

“Gle, gle”, reče dječak. “Ova nevjesta je dobar trgovac. Ušla je u crkvu sa starim muškarcem, a izlazi s mladim.”

Razgovaraju dvije purice o religioznim temama, pa pita jedna drugu:

“Vjeruješ li ti uopće u život poslije Božića?”

SREĆKO PUNTARIĆ **KAKO PROBUDITI KRŠĆANINA?**

SEDAM GLAVNIH GRIJEHA VIRTUALONOG SVIJETA

zavist

ljenost

oholost

škrrost/ pohlepa

bludnost

srditost

„Bog je stvorio muškarca da izvana zaštiti ženu, a ženu je stvorio da iznutra zaštiti muškarca. Bog je stvorio muškarca da ljubi ženu i ženu da nježno ljubi muškarca. Stvorio ih je da žive jedno za drugo, da budu jedno u drugom, da budu zapravo jedno i da to jedinstvo vide u svojoj djeci.“

Don Tomislav Ivančić

